

**საქართველოს სტრატეგიული კვლევებისა
და განვითარების ცენტრი**

გიორგი ბარბაქაძე, გრიგოლ მღვდელაძე

მსოფლიო ბანკის მუნიციპალური

პროექტების ათვისება 2

დავით ამაღლოკელი

ქოვეის გადასახადი საქართველოში 28

„Munizipalprojekte der IWF“. Seminarmaterialien vom 24. November 1996
(„Msoplio bankis munizipaluri proektbis atwiseba. mogebis gadasachadi
saqartweloschi“)

საქართველოს მსოფლიო რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკისა და საქართველოს რესპუბლიკის ურთიერთობები დაიწყო 1992 წელს, როდესაც საქართველო განვეერიანდა ამ ორგანიზაციაში.

სამწუხაროდ, 1994 წლამდე პოლიტიკური და სხვა მიზეზებით ვერ მოხერხდა პროექტების განხორციელების დაწყება. 1994 წლის მაისიდან, როდესაც მსოფლიო ბანკმა საქართველოს გამოყოფილი კრედიტი საინსტიტუციო მშენებლობის პროექტის დასაფინანსებლად, საქართველოსა და მსოფლიო ბანკის ურთიერთობები მზარდი ინტენსივობით ვითარდება. დღეისათვის განხორციელებული სხვადასხვა ეტაპზე მსოფლიო ბანკის 13 პროექტი (იხ. ცხრილი №1), რომლებიც ხორციელდება თითქმის ყველა სფეროში. ორი კრედიტი უკვე დახურულია.

მსოფლიო ბანკის სტრატეგია საქართველოში ითვალისწინებს ხელისუფლების ხელშეწყობას სახელმწიფო ფინანსების განვითარებაში, უსაფრთხოების უზრუნველყოფაში, გარემოს დაცვასა და სიღარიბის შემცირებაში.

გარდაქმნა და მასთან დაკავშირებული ტექნიკური დახმარების კრედიტი წარმოადგენდა. მეორე მიზანი - ზრდის ფაქტორების გამარავალფეროვნება - პრივატიზაციისა და საწარმოთა რესტრუქტურის რეორგანიზაციის ხელშეწყობის, ძირითადი ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის, ფინანსური სექტორისა და სასაბაზო სფეროს ხელისუფლების განვითარების გზით უნდა განხორციელდეს. მესამე მიზანი, რომელიც გარემოს დაცვას ემსახურება, ამ სფეროში კონსულტაციების გაართვითა და მცირე მაშტაბიანი სასანიტო პროექტების განხორციელებით უნდა მიღწეულიყო. და ბოლოს, მეოთხე მიზნის - სიღარიბის შემცირების - მიღწევა დაგეგმილი იყო სახელმწიფო გასაღების სოციალური სფეროს სასარგებლოდ ზრდის, სოციალური დახმარების მიზნობრივად განაწილების სისტემის გაუმჯობესების, საპენსიო ფონდების, ჯანდაცვისა და განათლების დარგების რეფორმის საშუალებით. სტრატეგიის მიღებიდან ერთი წლის თავზე ყველა ეს მიზანი ჯერაც ძალაშია და ხელისუფლებასა და ბანკს შორის მიმდინარე დიალოგის ერთ-ერთ ძირითად საგანს წარმოადგენს.

დღესდღეობით საქართველოში მსოფლიო ბანკის 13 პროექტი ხორციელდება, რომლის საბირთვი ღირებულებაც 237,79 მლნ. აშშ დოლარია.

საქართველოს ეკონომიკის ზრდამ და მიმდინარე პროექტების წარმატებით განხორციელებამ განაპოხდა მსოფლიო ბანკის გადაწყვეტილება საქართველოსათვის დაამატებოდა რესურსებიდან გამოყოფილი კრედიტი. საქართველოს მთავრობისა და მსოფლიო ბანკის ერთობლივი ძალისხმევით დაამატებითი საკრედიტო რესურსებით გადაწყვეტილი იქნა მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტის დაფინანსება.

საუბრები ქვეყნის დახმარების სტრატეგიის შესახებ რეკონსტრუქციისა და განვითარების საერთაშორისო ბანკის მხრიდან 1998-2000 ფისკალური წლებისათვის საქართველოს ხელისუფლებასთან გაიმართა 1997 წლის ივნისში. აღნიშნული სტრატეგია ითვალისწინებს ხელისუფლების ხელშეწყობას შემდეგ ოთხ ძირითად სფეროში: სახელმწიფო ფინანსების განმტკიცება, ზრდის ფაქტორების გაღრმავება და გამარავალფეროვნება; გარემოს დაცვა; სიღარიბის შემცირება.

პირველი მიზანი კერძოდ, სახელმწიფო ფინანსების განმტკიცება შაკროკონომიკური სტრატეგიის პროცესს გაღრმავებს

გიორგი ბარბაქაძე გრიგოლ მღვდელაძე

ემსახურება. ბანკის მიერ განეული დახმარების ფორმებს ამ შემთხვევაში სტრუქტურული

მსოფლიო ბანკის სტრატეგია საქართველოში ითვალისწინებს ხელისუფლების ხელშეწყობას სახელმწიფო ფინანსების განვითარებაში, უსაფრთხოების უზრუნველყოფაში, გარემოს დაცვასა და სიღარიბის შემცირებაში.

გარდაქმნა და მასთან დაკავშირებული ტექნიკური დახმარების კრედიტი წარმოადგენდა. მეორე მიზანი - ზრდის ფაქტორების გამარავალფეროვნება - პრივატიზაციისა და საწარმოთა რესტრუქტურის რეორგანიზაციის ხელშეწყობის, ძირითადი ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის, ფინანსური სექტორისა და სასაბაზო სფეროს ხელისუფლების განვითარების გზით უნდა განხორციელდეს. მესამე მიზანი, რომელიც გარემოს დაცვას ემსახურება, ამ სფეროში კონსულტაციების გაართვითა და მცირე მაშტაბიანი სასანიტო პროექტების განხორციელებით უნდა მიღწეულიყო. და ბოლოს, მეოთხე მიზნის - სიღარიბის შემცირების - მიღწევა დაგეგმილი იყო სახელმწიფო გასაღების სოციალური სფეროს სასარგებლოდ ზრდის, სოციალური დახმარების მიზნობრივად განაწილების სისტემის გაუმჯობესების, საპენსიო ფონდების, ჯანდაცვისა და განათლების დარგების რეფორმის საშუალებით. სტრატეგიის მიღებიდან ერთი წლის თავზე ყველა ეს მიზანი ჯერაც ძალაშია და ხელისუფლებასა და ბანკს შორის მიმდინარე დიალოგის ერთ-ერთ ძირითად საგანს წარმოადგენს.

სტრატეგია საკრედიტო და არასაკრედიტო მომსახურებათა კომბინაციასა და შესაძლო გარანტიებს ითვალისწინებს. მოკლევადიანი განვითარების ყველაზე უფრო საკარგად სცენარი იყო. ნ. მაღალი რეესტრის სცენარი, ანუ რეფორმების მტკიცე კურსი, ხელსაყრელი საგარეო გარემო და დონორების აქტიური მხარდაჭერა. ანგარიში აღებული იყო, აგრეთვე დადებით კრედიტუნარიანობაზე, რომელიც სტრატეგიის მთელი შუალედური პერიოდის განმავლობაში, ანუ 1999 წლის დასაწყისამდე უნდა შენარჩუნებულიყო. მაღალი რეესტრის სცენარი 1998-2000 ფისკალური წლებისათვის დაახლოებით 14 პროექტისაგან შემდგარ

საკრედიტო პროგრამას ითვალისწინებს, რომლის საერთო ღირებულებაც 320 მილიონი აშშ დოლარია (იხ. ცხრილი №2).

1998-2000 წლებისათვის მსოფლიო ბანკი ითვალისწინებს 320 მილიონ აშშ დოლარზე საკრედიტო პროგრამას.

დღემდე 1998 ფისკალური წლისათვის საბჭოშუაეთი პროექტი დაამტკიცა, რომელთა საერთო ღირებულებაც 110.4 მლნ. აშშ დოლარია. სტრუქტურული გარდაქმნის მეორე კრედიტი, რომლის ოდენობაც 60 მლნ. აშშ დოლარია, საფუძვლად უნდადგეს მთავრობის რეფორმების პროგრამას და ხელს უწყობს მაკროეკონომიკურ სტაბილიზაციას. ამის პარალელურად ხორციელდება სტრუქტურული გარდაქმნის ტექნიკური დახმარების მეორე კრედიტი, 5 მლნ. აშშ დოლარის ოდენობით, რომლის მიზანია რეფორმებისათვის ინსტიტუციონალური საფუძვლების მომზადება. მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის კრედიტი - 20.9 მლნ. აშშ დოლარი - ხელს უწყობს დეცენტრალიზაციის ხანგრძლივ ეტაპზე მისი მომსახურებაზე პასუხისმგებლობისა და მოვალეობის მუნიციპალიტეტებისათვის გადაცემას. სოციალური ინვესტიციების ფონდი - 20 მლნ. აშშ დოლარი - ზრდის ძირითადი მომსახურების განვითარების შესაძლებლობებს სასარგებლოდ მოიბიძგის და მცირე საინვესტიციო არხებით განაწილების გზით, რასაც შედეგად სოციალური დახმარების მყარი სისტემა დაშვდება მოსდევს. საქართველოსათვის ჯერ-ჯერობით ყველაზე ბოლოს დამტკიცებულია კულტურის მექვიდრეობის დაცვის კრედიტი - 4.49 მლნ. აშშ დოლარი. რომელიც ბანკის ერთ-ერთ სახელის წარმოადგენს და მას „სწავლისა და სიახლეების პროექტი“ ეწოდება. პროექტის მიზანია გააუმჯობესოს და განავითაროს საქართველოს მდიდარი კულტურის მექვიდრეობა და საამისოდ: ა) მოსინჯოს ნიადაგი საქართველოს ოდესადაც დინამიკური ტურისტული ინდუსტრიის ასაღორძინებლად; ბ) ხელი შეუწყოს სოციალურ სიმტკიცეს და ეროვნულ თვითგანვითარებას ახალ ეკონომიკაზე გადასვლის ესოდენ მძიმე პერიოდში.

მსოფლიო ბანკის პროექტიდან ამ მოხსენებაში ჩვენ განვიხილავთ მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის - ისა და „მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის“ პროექტებს, რომლებიც დამტკიცებულია საბჭოზე: პირველი 1994 წლის 11 ოქტომბერს, ხოლო მეორე 1997 წლის 15 ივლისს.

სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის აღდგენაში, საბჭოთა კავშირის დაშლამ გამოიწვია ინტეგრირებული ეკონომიკის რღვევა და აღმასრულებელი ხელისუფლების მართვის თვისობრივად ახალ ფორმაციაზე გადასვლა.

ყოველივე აქედან გამომდინარე რთულ მდგომარეობაში აღმოჩნდა ქალაქების მუნიციპალური სამსახურები და მოსახლეობა, განელება მისი ინტელექტის, აზროვნების გარდატეხა საბაზრო ეკონომიკის პრინციპებიდან გამომდინარე ყოველივე ამან მოითხოვა აღმასრულებელი ხელისუფლების მსოფმხედველობითი და სტრუქტურული რეორგანიზაცია.

საქართველოში მიმდინარე მმართველობის დეცენტრალიზაციის პროცესი სულ უფრო მეტ დამოუკიდებლობას აძლევს რეგიონებს შესაბამისის ტერიტორიების რესურსებს გამოყენების სფეროში, რაც ზრდის მათ პასუხისმგებლობას, საკუთარი, რეგიონალური და ასევე ქვეყნის მოთხოვნების დაკმაყოფილებაში.

როგორც მთლიანად საქართველოს ეკონომიკა, ასევე რეგიონის ეკონომიკაც ძველ პარამეტრებით და უწინდელი გზებით ვერ განვითარდება, საჭიროა იმ გზების ძიება, რომელიც ადგილობრივი ინიციატივისა და საერთო ეკონომიკური პოლიტიკის საფუძველზე, გამოკვეთს და ხელს შეუწყობს თითოეულ რეგიონში პრიორიტეტული დარგებისა და სფეროების განვითარებას.

ადგილობრივი თვითმმართველობის უფლება კონსტიტუციით არის გარანტირებული. კონსტიტუციის მე-2 მუხლი აღიარებს მოსახლეობის უფლებას თვითონ, სახელმწიფოს ჩარევის გარეშე გადაწყვიტოს ადგილობრივი მნიშვნელობის საქმეები. კონსტიტუცია ითვალისწინებს ორგანული კანონის მიღებას, რომლითაც განისაზღვრება თვითმმართველობის ორგანოთა შექმნის წესი, უფლებამოსილება და სახელმწიფო ორგანოებთან ურთიერთობა. ამასთან კონსტიტუცია მოითხოვს, რომ თვითმმართველობის საქმიანობა და დამოუკიდებლობა არ ლახავდეს სახელმწიფოს სუვერენიტეტს.

კონსტიტუცია ითვალისწინებს ორგანული კანონის მიღებას, რომლითაც განისაზღვრება თვითმმართველობის ორგანოთა შექმნის წესი და უფლებამოსილება.

დეცენტრალიზაციის პროცესმა, რომელიც საქართველოს მთავრობამ ბოლო თვეებში დაიწყო, ხელი უნდა შეუწყოს ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებას.

ფაქტიურად, მოსახლეობისადმი კარგი ხარისხის მომსახურების მიწოდების ჩავარდნის მიზეზია ადგილობრივ მმართველობაში ტექნიკური და მმართველობითი ცოდნის დეფიციტი.

ადგილობრივი მმართველობის სფეროში რეფორმის მიზანია ადგილობრივი ორგანოების ორგანიზაციული. მართვისა და ფინანსურ-

ეკონომიკური ბაზის გაუმჯობესების გზით მუნიციპალური მომსახურების განვითარებასა და უზრუნველყოფაზე უზღვრებამოსილების თანდათანობით ქვედა რკალებისათვის გადაეცემა; ადგილობრივ საზოგადოებრივ მომსახურებათა და ადმინისტრაციულ ფუნქციონირებას განხორციელების ფუნქციონირების უზრუნველყოფის, მოქალაქეთა თვითმმართველობის უფლების გარანტირებისა და საზოგადოების თვითორგანიზების საფუძველზე.

სახელმწიფო ადმინისტრაციის პროცესში შექმნა მუნიციპალური სექტორის ადგილობრივი განვითარების ნინაპირობები და დღის წესრიგში დააყენა ადგილობრივი სფეროებში რადიკალური რეფორმების გატარების აუცილებლობა. მიმდინარე რეფორმებმა ეკონომიკის, სამართლებრივ და მმართველობის სისტემის სფეროებში, ქვეყანაში პოლიტიკური და ეკონომიკური სტაბილიზაციის დამყარებამ, შექმნა პირობები მუნიციპალური სექტორშიც ვითარების მონესარივებისათვის.

ამჟამად როგორც სამართლებრივი სისტემის, ასევე ეკონომიკური გარდაქმნების მიმდინარეობა იძლევა საშუალებას, უფრო მეტიც, გავაღრმავოთ, რათა განხორციელდეს თვისებრივი ცვლილებები ადგილობრივი მმართველობის სფეროში. მითუმეტეს, რომ თვით სახელმწიფო მმართველობის სფეროში უკვე განხორციელდა შესაბამისი მოსამზადებელი რეფორმები, საფუძველი შექმნა რეგიონალური და ადგილობრივი მართვის პოლიტიკის ჩამოყალიბებას, რამაც საშუალება მოგვცა დაგვეწყო მართვის აღნიშნულ რეგულში რეფორმების პროცესი. დაიგეგმა და ჩატარდა სახელმწიფო მართვის ღონისძიებები მუნიციპალური სექტორის რეაბილიტაციისა და მისი შემდგომი განვითარების პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური საფუძველების მოსამზადებლად.

ამ მიზნით შემუშავდა და საქართველოს პრეზიდენტის მიერ 1997 წლის 14 ივლისს № 362 ბრძანებულებით დამტკიცდა „საქართველოს მუნიციპალური განვითარების სახელმწიფო პროგრამა“. პროგრამის მომზადების პროცესში გათვალისწინებულ იქნა ამ სფეროში საერთაშორისო ორგანიზაციების გამოცდილება და საქართველოს სპეციფიური პრობლემები.

საპარტიო პროგრამის განხორციელების მიზნად ისახავს საქართველოს მუნიციპალური

„საქართველოს მუნიციპალური განვითარების სახელმწიფო პროგრამა“ მიზნად ისახავს საქართველოს მუნიციპალური

განვითარების ინსტიტუციონალური (ორგანიზაციული, სამართლებრივი), სოციალურ-ეკონომიკური და საინფორმაციო უზრუნველყოფის სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელების ძირითად მიმართულებებს მოკლე (1997-98 წწ.) და საშუალო (2000 წლამდე) პერიოდისათვის.

„საქართველოს მუნიციპალური განვითარების სახელმწიფო პროგრამა“-ის ძირითადი მიმართულებებია:
- მუნიციპალური განვითარების სამართლებრივი უზრუნველყოფა;
- მუნიციპალური განვითარების სოციალურ-ეკონომიკური ბაზის შექმნა;
- მუნიციპალური განვითარების ორგანიზაციულ-მეთოდური მხარდაჭერისა და ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანიზების საქმიანობაზე სახელმწიფო კონტროლის ორგანიზება;

- მუნიციპალური განვითარების რეგიონალური პროგრამათა მომზადება;
- ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანიზებისათვის კადრების მომზადების სისტემის ორგანიზება;
- მუნიციპალური განვითარების არსამთავრობო პროგრამების მხარდაჭერა;
- მუნიციპალური განვითარების საინფორმაციო უზრუნველყოფა.
მუნიციპალური განვითარების სამართლებრივი უზრუნველყოფა გულისხმობს მოქალაქეთა თვითმმართველობის კონსტიტუციური უფლების რეალიზაციის, ადგილობრივი თვითმმართველობის და მმართველობის ორგანიზების შექმნისა და მათი საქმიანობის საკანონმდებლო საფუძველების შექმნას.

მუნიციპალური განვითარების სოციალურ-ეკონომიკური უზრუნველყოფა გულისხმობს ადგილობრივი თვითმმართველობის ფუნქციონირების, მის მიერ ადგილობრივ დონეზე საზოგადოებრივი მომსახურების განხორციელებისა და მოსახლეობის სოციალურ დაცვის ორგანიზებისათვის ქონებრივი, მატერიალური, საბიუჯეტო და საგადასახადო საფუძველების მომზადებას. ამ მიზნით შესაბამის სამართლებრივ, ეკონომიკურ და ორგანიზაციულ ღონისძიებათა დაგეგმვას და განხორციელებას. მათ შორის უმთავრესია ადგილობრივი საგადასახადო სისტემის ჩამოყალიბება.

მუნიციპალური განვითარების ორგანიზაციულ-მეთოდური მხარდაჭერა გულისხმობს ადგილობრივი თვითმმართველობის ჩამოყალიბებისა და შემდგომი ფუნქციონირების ინსტიტუციონალურ პრობლემებთან დაკავშირებული საკითხების გადაჭრისათვის შესაბამის მეთოდოლოგიური ბაზის მომზადებას.

საქართველოს მუნიციპალური განვითარების სახელმწიფო პროგრამის

გამომდინარე მუნიციპალური განვითარების რეგიონალური (საქალაქი) პროგრამები ითვალისწინებენ საქართველოს რეგიონების მიხედვით შესაბამის კონკრეტულ ღონისძიებათა დაგეგმვას და გატარებას. მათ შორის: ადგილობრივი ეკონომიკური ინფრასტრუქტურის (ადგილობრივი გზები, სასანარმოო საქმიანობის მუნიციპალური მომსახურების საკომუნიკაციო, საინფორმაციო, სადაზღვევო და სხვა ობიექტები) განვითარების პროგრამებს; ადგილობრივი სოციალური ინფრასტრუქტურის (განათლების, კულტურის, სამედიცინო და სხვა) განვითარების რეაბილიტაციისა და შემდგომი განვითარების სახელმწიფოებრივი ღონისძიებებს.

საპარტიო პროგრამის განხორციელების მიზნად ისახავს საქართველოს მუნიციპალური განვითარების სახელმწიფო პროგრამის განხორციელების მიზნად ისახავს საქართველოს მუნიციპალური განვითარების სახელმწიფო პროგრამის

პროგრამის განხორციელება, როგორც ვთქვით გათვალისწინებულია ორ ძირითად ეტაპად:

პირველი ეტაპი, როგორც ზემოთ ვთქვით მოიცავს ორ წლიან (1997-1998 წწ.) პერიოდს. ამ ეტაპზე უნდა ჩამოყალიბდეს მუნიციპალური განვითარების ძირითადი ინსტიტუციონალური და სოციალურ-ეკონომიკური გარემო - შეიქმნას ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის განხორციელების სამართლებრივი საფუძველები, მოხდეს შესაბამის ორგანიზაციულ ფორმირება (ჩატარდეს ადგილობრივი არჩევნები), გაიმიჯნოს სახელმწიფო და ადგილობრივი საგადასახადო და საბიუჯეტო სისტემა, შემუშავდეს მუნიციპალური განვითარების რეგიონალური პროგრამები;

მთლიანად პროგრამისა და ამ ეტაპის კონკრეტულად, ერთ-ერთი განუყოფელი ნაწილია კანონი „ადგილობრივი თვითმმართველობისა და მმართველობის შესახებ“, რომელიც პარლამენტში უკვე მიღებულია.

მეორე ეტაპზე (2000 წლამდე პერიოდი) გათვალისწინებულია - მუნიციპალური განვითარების სოციალურ-ეკონომიკური ინფრასტრუქტურის ჩამოყალიბება - საზოგადოების თვითორგანიზების საფუძველზე გარანტირებულ საზოგადოებრივ მომსახურებათა განხორციელება და შესაბამის კონკრეტულ პროგრამათა რეალიზაცია. საქართველოს მუნიციპალური განვითარების სახელმწიფო პროგრამის წარმატებით განხორციელება მნიშვნელოვან როლს ითვლის მოახდენს ქვეყნის მუნიციპალური სექტორის რეაბილიტაციისა და მის შემდგომ განვითარებაზე და რაც მთავარია საფუძველს ჩაუყრის ქვეყნის მუნიციპალური განვითარების ერთიან სახელმწიფო პოლიტიკას. პროგრამის მომზადებისას, ქვეყნის

მუნიციპალური სექტორში შექმნილი მდგომარეობის რეალურად შესაფასებლად, ამ მდგომარეობიდან ქვეყნის გამოყენებისა და შემდგომ განვითარებაში დასამზადებლად განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო მსოფლიო ბანკის მიერ მომზადებული „საქართველოს მუნიციპალური პოლიტიკის მიმოხილვა“ და ამ მიმოხილვის საფუძველზე შემუშავებული „მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის“ პროექტი.

„საქართველოს მუნიციპალური განვითარების სახელმწიფო პროგრამა“-ის დაფინანსების მიზნით საქართველოს პრეზიდენტის 1997 წლის 7 ივნისის ბრძანებულებით იქმნება „მუნიციპალური განვითარების ფონდი“. ამ ფონდის სახსრები იქმნება - სახელმწიფო ბიუჯეტიდან მიღებული რესურსებით;

- საქართველოს პრეზიდენტის სახელმწიფო ფონდიდან მიღებული ანარიცხებით;

- საქართველოსა და უცხოეთის არსამთავრობო ორგანიზაციების შენატანებით;

- საერთაშორისო ფინანსური ორგანიზაციებისაგან მიღებული კრედიტითა და გრანტებით; ორმხრივი და მრავალმხრივი საერთაშორისო პროგრამებისაგან შენატანებით;

- საქველმოქმედო შენატანებით; - შესაბამისი ტერიტორიული ერთეულების ბიუჯეტიდან ნილობრივი შენატანებით;

- საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული სხვა წყაროებით. „საქართველოს მუნიციპალური განვითარების სახელმწიფო პროგრამა“-ის მონიტორინგის, აგრეთვე შესაბამის რეგიონალურ და ადგილობრივ (მუნიციპალურ) პროგრამათა მომზადების მიზნით საქართველოს პრეზიდენტის რეგიონალური პოლიტიკისა და მართვის სამსახურთან იქმნება „მუნიციპალური პროგრამათა საკოორდინაციო ცენტრი“.

„მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტი“ ხორციელდება „მუნიციპალური პროგრამათა განხორციელების საკოორდინაციო ცენტრი“-სა და „მუნიციპალური განვითარების ფონდი“-ს მეშვეობით. ეკონომიკური ლიტერატურა უფრო მეტს გვეუბნება ადგილობრივი მმართველობის დეცენტრალიზაციის შესახებ. მაგალითად, საზოგადოებრივი ეკონომიკურ ლიტერატურაში ნათქვამია, რომ პასუხისმგებლობა მიზანშეწონილ საზოგადოებრივ მომსახურებაზე უნდა გადაეცეს მმართველობის იმ დონე, რომელიც გულისხმობს საშემოსავლო და საგადასახადო დავალებების გადაცემას იმ ერთეულებისადმი, საიდანაც მოსახლეობას მიენოდება მომსახურება.

ამასთან ერთად, შემოსავლის შესაბამისი წყარო უნდა გადაეცეს ამ ადგილობრივი მმართველობის დონეზე, რათა მოხდეს ეფექტური მოთხოვნის დადგენა. ძირითად რეკომენდაციას, რომელსაც ეკონომიკური ლიტერატურა გვანდობს დეცენტრალიზაციის ინსტიტუციონალური ასპექტების შესახებ არის ის, რომ ორგანიზაციის საქმიანობა, ადგილობრივი მმართველობის ჩათვლით, დაგეგმვა არა პარტო იმ მინიმალური უფლებებითა და მოვალეობებით, რომელიც მას აკისრია, არამედ იქ მოქმედაც ხალხის მოტივაციითაც.

ეს კონცერტირდება ისეთ საკითხებზე; თუ როგორ არიან დაინშნული ან არჩეულნი პირები და რა სახის პერსპექტივები გააჩნიათ ოფიციალურ პირებს თავიანთი მუშაობის პერიოდში. ეს კი დამოკიდებულია სხვადასხვა ქვეყნების სპეციფიკურ ფაქტორებზე. არსებობს ზოგიერთი გეგმაცოლი, რომელიც გამოსადგია საქართველოსათვის. პირველი მაგალითი არის ფუნქციონალური მოვალეობების დადგენა ხელისუფლების სხვადასხვა დონეზე. მეორე მნიშვნელოვანი საკითხია ის, რომ უფლება შემოსავლების წყაროებზე უნდა შესაბამებოდეს თითოეული მმართველობითი დონის ფუნქციონალურ მოვალეობებს. და ბოლოს პასუხიგებლობის ხისტიკონსტრუქტი უზრუნველყოფს ყველა პირობას, რათა ადგილობრივი მმართველობის სრულად განიცავს პასუხი მათ ამომრეველთა კითხვებს.

დეცენტრალიზაციის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს ცენტრალური დონიდან ადგილობრივ დონეზე მმართველობათა შორის ტრანსფერტები. მათი დადებითი როლი იმაში გამოხატება, რომ ნება მისცენ ადგილობრივ მმართველობათათვის თავისთავზე აიღოს სექტორული ხარჯები, რასაც ეროვნული ხასიათი უყარი გააჩნია ვიდრე ადგილობრივი.

ეფექტიანი დეცენტრალიზაციის პროცესი მოითხოვს გაუგებრობის შემცირებებს მთავრობათა შორის ფინანსურ დონეებში და უშუალოდ ქვეყნის ადგილობრივ ადგილობრივი და ცენტრალური მმართველობის პირებს შორის.

გაუმჯობესება ფონდების გამოყოფაში შეიძლება მიღწეულ იქნას გრანტის პროგრამების მიზნების დამტკიცებით, განსაკუთრებით იქ სადაც პირობები არ უწყობს ხელს.

მაგრამ არსებობს გამოსავალი, რომ დაფინანსება გრანტის სახით შეიცვალოს ადგილობრივი დაფინანსებით. ყველაზე კარგი მაგალითია ამისათვის არის მუნიციპალური განვითარების ფონდი, რომელიც წარმოადგენს უახლეს მიდგომას სესხის ელემენტისადმი ადგილობრივი ინფრასტრუქტურის ფინანსირებაში.

ეს არის ასპექტები, რომლებიც წარმოდგენილია საქართველოს მთავრობის რეგიონალური და მუნიციპალური

განვითარების პროგრამაში, აგრეთვე ისინი წარმოადგენენ მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტის ზოგიერთ პრიორიტეტს, რომელსაც მსოფლიო ბანკი აფინანსებს. ამით ბანკმა გამოიჩინა მისი ინტერესი მუნიციპალური სექტორისადმი და მზადყოფნა სრულყოფილი ფინანსური დახმარებისათვის, განსაკუთრებით საქართველოს იმ მუნიციპალიტეტებისათვის, რომელთაც სურთ რეფორმირება რათა უკეთესი მიმსახურება გაუწიონ თავიანთ მოსახლეობას და აგრეთვე ცენტრალური მმართველობის დონეს ადეკვატური ინსტიტუციონალური შესაძლებლობების მოპოვებაში ამ ძალიან რთული პროგრამის სარგელიზაციოდ.

მსოფლიო ბანკმა მუნიციპალური განვითარების საკითხის გარშემო ინტერესი გამოიჩინა 1994 წელს, მაშინ როდესაც საქართველოს ხელისუფლებამ მოითხოვა სასწრაფო დახმარება. ამ მოთხოვნას მსოფლიო ბანკმა 18 მლნ. აშშ დოლარის კრედიტით უპასუხა. ამ პროექტმა, რომლის საქელმედებაა მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტი. შეასრულებლობა მოგვცა მისი განხორციელების პროცესში შეგვესწავლა კითარება ხელისუფლების დაბალ დონეზე.

1997 წელს დაიწყო საქმიანობა პრაქტიკულ მუშაობასა და თეორიულ ახალსზე დაერდნობით, აგრეთვე გათვალისწინებულ იქნა მოთხოვნა ხელისუფლების ძირიდან დეცენტრალიზაციის უზრუნველსაყოფად. შეტუშდაც ბეჭედი, რომელიც შედგება მისი მუნიციპალური განვითარების პროგრამაში.

ცენტრალიზებულ სახელმწიფოს დეცენტრალიზებულ მმართველობაზე გადასახველად მსოფლიო ბანკის ხელშეწყობით დაამატებითი რესურსების მისაღება გადაწყვიტა, ევრო კონსერვტიული კო, 21 მლნ. აშშ დოლარი, რომელიც საქართველოს მთავრობის მხრიდან კიდევ 5 მლნ. აშშ დოლარით გაიზარდა.

საქართველოს მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტს, რომელიც დამუშავებულია მსოფლიო ბანკის მიერ, ჩვენი უწყისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა გააჩნია. მრავალი ჩვენთვის ახალი, ეს პროექტი არის არა მხოლოდ საქართველოსადმი დახმარება, არამედ მის მიერ არჩეული კურსის აღიარებაც.

საქართველოს მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტი ვსვებს და აღიარებს საქართველოს მუნიციპალური განვითარების სახელმწიფო პროგრამას და ძლიერი ფინანსური ბერკეტების საშუალებით მიზნად ისახავს მის წარმატებით განხორციელებას.

საქართველოს მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტი დღესდღეობით საწყის ეტაპზე იმყოფება, ამიტომაც ძირითადად მოგვინებს ამ

პროექტის მომავალი მიზნების განხილვა, თუმცა შეიძლება მოვახდინოთ განუეული საქმიანობის ახალბი.

საქართველოს მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტი ირ - ინსტიტუციონალური და საინვესტიციო კომპონენტისაგან შედგება. პირველ მათგანს ახორციელებს მუნიციპალურ პროგრამათა განხორციელების საკოორდინაციო ცენტრი, ხოლო მეორეს მუნიციპალური განვითარების ფონდი.

საქართველოს მუნიციპალური თარაზისა და დეცენტრალიზაციის პროექტი ორი - ინსტიტუციონალური და საინვესტიციო კომპონენტისაგან

პროექტის საინვესტიციო კომპონენტი ითვლის მიზნებს პროექტში მოხანაილე მუნიციპალიტეტებისათვის, თითოეული პროექტის დასაფინანსებლად, არაუმეტეს 500 ათას აშშ დოლარის ინვესტიციების გადაცემას.

საინვესტიციო მუნიციპალური თანადფინანსების წილია, 40% გრანტი, ხოლო დარჩენილი 40% კრედიტი.

აღსანიშნავია რომ ძირველ წელს ინვესტიციები უმართობდ მიიღებს პროექტში მოხანაილე ყველა ძირითადი მუნიციპალიტეტი, ხოლო შემდგომ ეტაპში - მხოლოდ ის მუნიციპალიტეტები, რომლებიც წარმატებით განხორციელებენ მუნიციპალური განვითარების შეთანხმებით გათვალისწინებულ დონის იტებებს. მუნიციპალიტეტები, სადაც არ განხორციელდება კონსერვტიული გითვალისწინებული რეფორმები, პროექტის თანახმად, შევადილი იქნებიან სარეზერვო მუნიციპალიტეტები.

პროექტის ინვესტიციების 20% ადგილობრივი თანადფინანსების წილი.

პროექტში მოხანაილეობისათვის შერჩეულია 12 ძირითადი (თბილისი, ფოთი, თელავი, ყაზბეგი, გორი, ქუთაისი, ახალციხე, ამბროლაური, ოსურჯეთი, ზუგდიდი, რუსთავი, ბათუმი) და 11 სარეზერვო (დედოფლისწყარო, დუშეთი, მცხეთა, ხაშური, ტყეხეთი, ახალქალაქი, ცაგერი,

გზა-ხაშური მონაწილეობისათვის შერჩეულია 12 ძირითადი და 11 სარეზერვო მუნიციპალიტეტი.

ჩოხატაური, მესტია, გარდაბანი, ქობულეთი) მუნიციპალიტეტი (ის ცხრილი № 5). საქართველოს მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის

პროექტის საერთო მოცულობა (26 მლნ. აშშ დოლარი) მოხმარდება ცენტრალურ და მუნიციპალურ დონეებზე საფინანსო რეფორმის განხორციელების, საოპერაციო და ტექნიკური, ადმინისტრაციული მართვის გათუქვების, ერთობლივი ინფრასტრუქტურის სისტემის შექმნის დონის მიხედვით, მუნიციპალურ დონეზე წარმომადგენელი აქტიური საინვესტიციო საქმიანობა, რომელიც ხელს შეუწყობს სოციალური ინფრასტრუქტურის ობიექტების რეაბილიტაციასა და მშენებლობას; კერძოდ, საინვესტიციო თანხები

განვი-თარაზისა და დეცენტრალიზაციის პროექტი ორი - ინსტიტუციონალური და საინვესტიციო კომპონენტისაგან შედგება.

(დაახლოებით 21 მლნ აშშ დოლარი) შესაძლოა გამოყენებულ იქნას მუნიციპალურ საკურსებში: მკათა ენერგეტიკა, ტრანსპორტის, დასახლების, ჯანმრთელობის და ცენტრალური მთმსახურების.

გარემოს დაცვის, საზოგადოებრივი უსაფრთხოების და სხვა დანიშნულების ობიექტების რეაბილიტაციასა და მშენებლობას. დასაფინანსებლად.

თანხაზა ხელი უნდა შეუწყოს დონეზე სოციალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციასა და მშენებლობას.

პროექტის განხორციელებისას საჯაროობის და მთავარი მსოფლიო და ცივის უზრუნველსაყოფად, პროექტში შეტანილი იქნა კრედიტი მუნიციპალიტეტის მიხედვით, მოსახლეობის სოციალურად უზრუნველყოფის მოწყობა, მისთვის უნდა უზრუნველყოფს სწორი საინვესტიციო პოლიტიკის განხორციელება ეს გამოკითხვა ორ მიზნის ისახავს.

1. განვიკვებდა თუ სად იყო სუსტი ადგილები ადგილობრივი მოსახლეობის აზრით

2. გამოკვლევა ტარდება მას შემდეგ, რაც მუნიციპალიტეტი წარმოადგენს პროექტს. ამით ვგებულობთ თუ რამდენად ემთხვევა მოსახლეობის აზრი ადგილობრივი მმართველობის მოსაზრებებს.

პროექტი ითვალისწინებს ადგილობრივი მონაწილეობის სოციალური გამოკითხვას

მსოფლიო ბანკის ექსპერტების აზრით საქართველოს მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტის მოსამზადებელი და განხორციელებული სამუშაოები საკმაოდ კარგად და სწრაფად დაიწყო.

მოკლე პერიოდში შეირჩა პროექტში მონაწილე სარეზერვო და ძირითადი მუნიციპალიტეტები, აგრეთვე - მათ შორის პირველი 8 მუნიციპალიტეტი უკვე დაიწყო

პროექტით გათვალისწინებული სამუშაოები. მსოფლიო ბანკის მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტის განხორციელების ერთ-ერთი საწყის ეტაპს წარმოადგენს მუნიციპალური აუდიტი, რომელიც პროექტში მონაწილე მუნიციპალიტეტები განახორციელებენ საქართველოს პარლამენტთან არსებული აუდიტორული საქმიანობის საბჭოს მიერ დირექტორული სასაუბრო ფორმის...

პროექტის განხორციელების ერთ-ერთი საწყის ეტაპს წარმოადგენს მუნიციპალური აუდიტი.

სასაუბრო ფორმებს შორის ტენდერმა, რომლის საწყის ეტაპზე მონაწილეობდა 20-ზე მეტი ფირმა, მძაფრი კონკურენციის პირობებში ჩაიარა. წარმომადგენლობითმა კომისიამ, ყველა პროცედურების დაცვის შემდეგ, გამოავლინა ის 4 ფირმა, რომელთაც ნილადა ხვდათ უფლება განეხორციელებინათ აუდიტი. ეს ფირმებია: „აუ-დიტ-ინფორმი“, „თჯ ბეგა აუდიტი“, „საქართველოს აუდიტორული კორპორაცია“, „ჯ და ჯ“. მუნიციპალურ პროგრამათა განხორციელების საკოორდინაციო ცენტრთან კონტრაქტის გაფორმების შემდეგ ეს ფირმები შეუდგენენ ხელშეკრულებას გათვალისწინებული სამუშაოების შესრულებას.

მუნიციპალური აუდიტი ფაქტობრივად ახალი ფორმაა საქართველოს მუნიციპალიტეტების საქმიანობის ანალიზში. მისი ძირითადი მიზანია გამოავლინოს და შეაფასოს მუნიციპალიტეტების ფინანსური, ტექნიკური, მმართველობითი და სხვა მმართველობით არსებული მდგომარეობა, ანუ წარმოადგინოს რეალური სურათი მუნიციპალიტეტებში არსებული ვითარების შესახებ. საბოლოო ჯამში ეს საჭიროა, რომ შეიქმნას ბაზა საწყისი მონაცემებისა, რომლის მიხედვითაც უნდა განისაზღვროს კონკრეტული მუნიციპალიტეტების განვითარების პერსპექტივა, აგრეთვე მისი განხორციელების გზები.

მსოფლიო ბანკის მიერ შემუშავებული მეთოდიკა საქართველოში მუნიციპალური განვითარების უზრუნველყოფის შესახებ გულისხმობს საქმიანობის მთელი კომპლექსის განხორციელებას, როგორც უშუალოდ აუდიტის, ისე შემდგომ პერიოდში - ფაქტიურად მთელი პროექტის მანძილზე. ეს საქმიანობა, ერთი მხრივ გამოისახება ინსტიტუციონალურ განვითარებაში, ხოლო მეორე მხრივ ფიზიკურ ინვესტიციებში, რომლებიც დამეთანხმებით დღეს უღირსად საჭიროა ჩვენი ქვეყნის მმართველობის ორგანოებისათვის. ამასთან აუდიტებელია შეენიშნოთ, რომ აღნიშნული 2

მუნიციპალური აუდიტმა უნდა მოახდინოს მმართველობითი საქმიანობის და მუნიციპალური ანტიკორუპციული საინვესტიციო შესაძლებლობების შეფასება

ამ შეფასების მიღების შემდეგ საჭიროა გარკვეული ღონისძიებების გატარება, ვიდრე ხელმოწერილი იქნება პროექტის მთავარი დოკუმენტი - მუნიციპალური განვითარების

კომპონენტიდან პირველადობა მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტის მიხედვით, ენიჭება პირველს - ინსტიტუციონალურ კომპონენტს, რომლის განხორციელება წარმოადგენს საფუძველს და პირობას მეორის - ფიზიკურ ინვესტიციების განხორციელებისათვის, ამიტომაც პროექტი იწყება ინსტიტუციონალური შესწავლით მუნიციპალური აუდიტით.

საზოგადოდ, მუნიციპალური აუდიტი მოიცავს მუნიციპალიტეტების ფინანსების, სამეცნიერო საქმიანობისა და ტექნიკური შესაძლებლობების შესწავლას. ზოგ მუნიციპალიტეტებს შესაბამისი სამუშაოების განახორციელებლად არ გააჩნია სათანადო ბაზა. კერძოდ, ისინი არ ფლობენ საკმარის ფინანსურ ინფორმაციას მათ საკუთრებაში არსებული საწარმოების შესახებ; სწარმოებიდან მათ სრულად არ წარედგინებათ კვანტალური და წლიური ბალანსები, ფინანსური ანგარიშგება და სხვა ანგარიშგებათა დოკუმენტები, რაც კანონმდებლობით არის გათვალისწინებული.

მუნიციპალური აუდიტის საფუძველს უნდა წარმოადგინოს მუნიციპალური ანტიკორუპციული საინვესტიციო შესაძლებლობების შესწავლა.

მუნიციპალური სამსახურების საქმიანობის ზოგადი მიმოხილვით გამოირკვა, რომ ამ სამსახურებს არ გააჩნიათ დებულებები და თანამდებობრივი ინსტრუქციები.

სირთულეებია მუნიციპალიტეტების ტექნიკური განყოფილებების მიერ ინფორმაციის მოპოვების მხრივ, რის გამოც ისინი თავიანთ ძირითად ფუნქციას ვერ ასრულებენ. ეს განყოფილებები ვერ ფლობენ ინფორმაციას მათ საკუთრებაში არსებული ტექნიკური საშუალებების შესახებ, არ გააჩნიათ ინვესტირების მასალები, დაქვემდებარებულ საწარმოთა ტექნოლოგიური რუკები და ტექნიკური პასპორტები.

ყოველივე აღნიშნული ცხადად მიუთითებს მუნიციპალიტეტებში არსებულ ისეთ მუქად მნიშვნელოვან პრობლემაზე, როგორცაა სააღრევო სისტემის მოუგვარებლობა.

რადგან შევხებით მუნიციპალურ აუდიტს უნდა ვთქვათ, რომ მისი ძირითადი შედეგი უნდა იყოს საერთო მმართველობითი საქმიანობის და მუნიციპალური საინვესტიციო შესაძლებლობების სამართლიანი შეფასება.

ამ შეფასების მიღების შემდეგ საჭიროა გარკვეული ღონისძიებების გატარება, ვიდრე ხელმოწერილი იქნება პროექტის მთავარი დოკუმენტი - მუნიციპალური განვითარების

შეთანხმება, ეს კი შემდგენიარად უნდა განხორციელდეს:

აუდიტორების რეკომენდაციების გამოვლისწინებით, მუნიციპალიტეტებმა უნდა მოამზადოს ფინანსური და ადმინისტრაციული რეპორტირების გეგმა და განისაზღვროს ადმინისტრაციული, ფინანსური და ტექნიკური სამუშაოები, რათა თავის-თავზე აიღოს ადგილობრივი რეგულირების საქმიანობა. ამ ეტაპზე გეგმის სისრულეში მოსაყვანად საჭირო ტექნიკურ დახმარებას და კომპიუტერულ ტექნიკას მუნიციპალიტეტები მიიღებენ პროგრამის მაკორდინებელი რგოლიდან.

ქვემოთ ჩვენ დეტალურად გვეჩვენა საუბარი ფინანსურ-ადმინისტრაციული რეპორტირების და მის საფუძველზე დამუშავებულ პირობიტეტულ საინვესტიციო გეგმებზე. მანამდე კი მოკლედ შევხებით მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტის ინსტიტუციონალური კომპონენტის შემდგენელ ნაწილებს.

თავიდანვე უნდა ავლინდებოდეს, რომ ეს კომპონენტი საკმაოდ ფართოა და მრავალმხრივი სამუშაოების განხორციელებას ითვალისწინებს, თუმცა იგი ძირითადად კონცენტრირდება 2 პირობიტეტზე: მართვის გაუმჯობესებაზე მუნიციპალურ დონეზე და ცენტრალური მთავრობის შესაძლებლობების გაძლიერებაზე დაგეგმილი დეცენტრალიზაციის პროგრამის ეფექტურად განხორციელებისათვის.

თავის მხრივ, მუნიციპალურ დონეზე ინსტიტუციონალური განვითარების ქვე-კომპონენტი ითვალისწინებს მუნიციპალიტეტებისათვის შემდეგი სახის სამუშაოების შესრულებას:

მუნიციპალიტეტების საერთო მართვის გაუმჯობესება, რომელიც თავის მხრივ მოიცავს მუნიციპალური განვითარების ხელშეკრულების მომზადებას პროექტში მონაწილე 12 მუნიციპალიტეტისათვის; ორგანიზაციისა და მართვის გაუმჯობესებას, პროგრამირების პროცედურების გაძლიერებას, პერსონალის რეუსრების დაგეგმვას, ფიზიკური ინვესტიციების პროექტების მართვას, ვინორ დარგობრივ დაგეგმვას ისეთ სფეროებში,

როგორცაა: სოციალური პროგრამები, სუბსიდირების მართვა, კომუნალური მომსახურება, ჯანმრთელობის დაცვა, აგრეთვე მინა საინვესტიციო შესაძლებლობის მართვის ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების მომზადებას იმ მუნიციპალური იურისდიქციის ქვეშ მყოფი საინვესტიციო პროექტებისათვის, რომლებიც გამოიღებენ განსაკუთრებით კარგ შედეგებს ხარჯების ამოღების თვალსაზრისით, ან განსაზღვრავენ შემდგომ ინოვაციურ ინვესტიციებს მუნიციპალიტეტების დასახმარებლად საერთო მოღვაწეობის გაუმჯობესებისათვის. პროექტის

ინსტიტუციონალური კომპონენტი ითვალისწინებს მუნიციპალურ სექტორში მართვის გაძლიერებას, რომელიც მოიცავს გაუმჯობესებულ ფინანსურ დაგეგმვას, ფინანსური ჩანაწერების სრულყოფას, გამარტივებული მინის რეესტრის შექმნას და ჩამოყალიბებას, აგრეთვე შემოსავლების აკრეფვის გაუმჯობესებას, დანახარჯების კონტროლს და ხარჯების დაფარვის სტრატეგიას, რომელიც მოიცავს ახალი პროცედურების განხორციელებას, რაც საშუალებას მისცემს მუნიციპალიტეტს დროულად მოკრიფოს შემოსავლები და განსაზღვროს დანახარჯების პოტენციური წყაროები.

მუნიციპალურ დონეზე ინსტიტუციონალური განვითარების ქვე-კომპონენტის ერთ-ერთი შემაჯგენელი ნაწილია მუნიციპალური საინფორმაციო სისტემის მართვა, რომელიც მოიცავს მართვისათვის ორიენტირებულ საინფორმაციო სისტემებს და ვინორ დარგობრივ საინფორმაციო სისტემებს.

მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტის მეორე ქვე-კომპონენტი - ცენტრალური მთავრობის დონეზე მუნიციპალური განვითარების მართვა, რომლის ერთ-ერთ სახეს წარმოადგენს მუნიციპალიტეტების ეროვნული საინფორმაციო სისტემების გაუმჯობესება. იგი თავის მხრივ მოიცავს საქართველოს მუნიციპალიტეტების საინფორმაციო სისტემების გეგმის შემუშავებას და საცდელ განხორციელებას, რომლის საშუალებითაც შესაძლებელი გახდება მუნიციპალიტეტების შედარებით შეფასების განხორციელება. გათვალისწინებულია აგრეთვე მუნიციპალიტეტების მართვის მოღვაწეობის მართვის შეფასება და საზოგადოდ, შეფასებისა და კონტროლის ეფექტური სისტემების შემოღება.

პროგრამული დონეზე ინსტიტუციონალური განვითარების ძირითადი ითვალისწინებს მუნიციპალური განვითარების ხელშეკრულების მომზადებასა და პროგრამული საინფორმაციო სისტემების გაუმჯობესებას.

ცენტრალური ხელისუფლების დონეზე მუნიციპალური განვითარების სახეებია: პოლიტიკური ალტერნატივების ანალიზი და მუნიციპალური ფინანსებზე რეგონალური და დარგობრივი ინვესტიციების ზეგავლენის შეფასება, საიდანაც პირველი მოიცავს მუნიციპალური პოლიტიკის ალტერნატივების ანალიზს, ადმინისტრაციული პოლიტიკის ალტერნატივების ანალიზს და მრავალწლიან მუნიციპალური დაგეგმვას, ხოლო მეორე - მუნიციპალური ინვესტიციების გავლენის შეფასებას ჯანდაცვის, განათლების, ბინათმშენებლობის და ინფრასტრუქტურის დარგებში სხვა მიმდინარე ხარჯებზე და ამ

ინვესტირების შემდგომში კოორდინაციის ღონისძიებებს სოციალურ სექტორში.

პროექტის თანახმად მისი მართვის და განხორციელებისათვის საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით, როგორც უშუალოდ იყო ნაიჭვამი, შექმნილია ორი რგოლი - „საქართველოს მუნიციპალურ პროგრამათა განხორციელების საკოორდინაციო ცენტრი“ და „მუნიციპალური განვითარების ფონდი“, რომლებმაც უნდა უზრუნველყონ დასახული პროგრამის რეალიზაცია ყველა მიმართულებით.

ასეთია ზოგადად პროექტის ინსტიტუციონალური კომპონენტის შედგენილობა, რომლის წარმატებით განხორციელება საქართველოს მუნიციპალურ სამსახურებს მისცემს მრავალ სარგებელს.

უპირველეს ყოვლისა, შეიქმნება უფრო ეფექტური მუნიციპალური მართვა, რომელიც მიიღწევა პროგრამების სტიმულირებით, ფინანსირებით და უკეთესი მომსახურების ორგანიზებით. ყოველივე ეს ცხადია, ხელს შეუწყობს ადგილობრივ ხელისუფლებას ვალდებულებათა შესრულებაში.

უფრო კონკრეტულად, რომ ჩამოვყალიბოთ ინსტიტუციონალური კომპონენტის წარმატებით განხორციელება მოგვცემს შემდეგ სარგებელს:

- ეროვნულ დონეზე:
 1. მუნიციპალური პოლიტიკის ალტერნატივების შესწავლა და ანალიზი;
 2. მთავრობათაშორისი ფინანსური ურთიერთობა;
 3. რეგიონალური და სექტორული ინვესტირების გავლენის შეფასება მუნიციპალურ ფინანსებზე.
- მუნიციპალურ დონეზე:
 1. მუნიციპალური მართვის გაუმჯობესება;
 2. მუნიციპალური ორგანიზაციის გაუმჯობესება, რაც გამოიხატება საზოგადოებრივი მომსახურების ხელშეწყობისა და გავლენიანი ადმინისტრაციული პროცედურების დანერგვაში;
 3. მუნიციპალური და გემგმისა და პროგრამირების პროცედურების გაუმჯობესება.

გარდა აღნიშნულისა, ორგანიზებული იქნება სწავლების ფართო ქსელი, სემინარებისა და კურსების ჩათვლით, ყველა იმ საკითხებზე, რომლებსა საჭიროებაც განსაზღვრული იქნება აუდიტის და სხვა მასალების მიხედვით. ინსტიტუციონალური კომპონენტის ერთ-ერთ ძირითად შემადგენელ ნაწილს წარმოადგენს მუნიციპალური განვითარების შეთანხმებების მოწოდება და მუნიციპალური განვითარების ხელშეკრულება, რომელიც გაფორმდა მუნიციპალიტეტებსა და მუნიციპალურ პროგრამების განხორციელების

საკოორდინაციო ცენტრის შორის. მუნიციპალური განვითარების შეთანხმება შედგება ორი ნაწილისაგან - ფინანსურ-ადმინისტრაციული რეაბილიტაციის გეგმისა და პრიორიტეტული საინვესტიციო გეგმისაგან, რომლებიც ფაქტურად განსაზღვრავენ მუნიციპალიტეტების განვითარების გზებსა და საშუალებებს. საგულისხმოა და მნიშვნელოვანად მიგვაჩვენებს იმის აღნიშვნა, რომ დასახელებული გეგმებიდან პირველადობა ენიჭება ფინანსურ-ადმინისტრაციული რეაბილიტაციის გეგმის დამუშავებას, ანუ სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, ფინანსურ-ადმინისტრაციული რეაბილიტაციის გეგმამ უნდა განსაზღვროს და აქედან გამომდინარე უნდა დამუშავდეს პრიორიტეტული საინვესტიციო გეგმა, რომელიც დაადგენს იმ სფეროებს, სადაც აუცილებლად საჭიროა ლოკალური ინვესტირება.

საზოგადოდ მუნიციპალური განვითარების ხელშეკრულების საგანს წარმოადგენს ის, რომ საშუალება მისცეს მუნიციპალიტეტს განახორციელოს მომსახურების პრიორიტეტული ღონისძიებები. ამ მიზნების მისაღწევად ხელშეკრულება მუნიციპალიტეტს გაუხსნის გზას ეფექტურად და დროულად გაატაროს მუნიციპალური რესტრუქტურის ხაზით, გააძლიეროს მმართველობითი შესაძლებლობები, რესურსების მობილიზაციის მეშვეობით გააუმჯობესოს ფინანსური მდგომარეობა და მოაზოვოს მუნიციპალური ინვესტიციები არსებული ფინანსური შესაძლებლობების საფუძველზე. ყოველივე ამის გათვალისწინებით, სათანადო ვალდებულებების შესრულება საჭიროა კერძოდ მუნიციპალიტეტებმა უნდა დაადასტუროს, რომ იგი თანახმაა განახორციელოს ფინანსურ-ადმინისტრაციული რეაბილიტაციის გეგმით გათვალისწინებული

მუნიციპალური განვითარების ხელშეკრულება საშუალებას აძლევს მუნიციპალიტეტს განახორციელოს მომსახურების პრიორიტეტული ღონისძიებები.

ღონისძიებები, მიიღოს სააუდიტო რეკომენდაციები და ხელშეკრულების მოქმედების დროს, აღნიშნული გეგმით გათვალისწინებული საჭიროება წარმოართოს მუნიციპალური პროგრამების განხორციელების საკოორდინაციო ცენტრის ზედამხედველობით. თავის მხრივ, მუნიციპალური პროგრამების განხორციელების საკოორდინაციო ცენტრმა უნდა დაადასტუროს, რომ იგი უზრუნველყოფს ადმინისტრაციულ დახმარებას საზოგადოებრივი ფუნქციების შესრულებაში, ტექნიკურ დახმარებას - კონკრეტული გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებებისათვის და ფინანსურ დახმარებას - მუნიციპალური მართვის

მნიშვნელოვანი გაუმჯობესებისათვის.

მაშასადამე, მუნიციპალური განვითარების შეთანხმება წარმოადგენს ძირითად დოკუმენტს პროექტის განხორციელების გზაზე, სადაც ყოველმხრივ უნდა იყოს განსაზღვრული და გააზრებული მუნიციპალური რეფორმების მიზნები და მიმართულებები. მას, როგორც წესი, მათ უნდა ერთვოდეს მუნიციპალური აუდიტის მასალები და ტექნიკური დახმარების პროგრამა, აგრეთვე შემოთავაზებული ფინანსური და ადმინისტრაციული რეაბილიტაციის გეგმა და პრიორიტეტული ინვესტიციების გეგმა.

ფინანსური რეაბილიტაციის გეგმა ეფუძნება მუნიციპალური აუდიტის შედეგებს და მიზნად ისახავს ფინანსური რეფორმების განხორციელებას მუნიციპალიტეტების მიერ. აქ გათვალისწინებული უნდა იყოს როგორც სპეციალური, ისე კონკრეტული ღონისძიებები სათანადო მარეგულირების აღნიშვნით.

ადმინისტრაციული რეაბილიტაციის გეგმა პირველ რიგში უნდა ითვალისწინებდეს მოსახლეობის მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესებას, რომელიც ერთ-ერთ საშუალებას

ფინანსური რეაბილიტაციის გეგმა იხსნავს ფინანსური რეფორმების განხორციელებას მუნიციპალიტეტის მიერ.

წარმოადგენს გადასახსებებს გადაიხდებოდა ურთიერთობების გაუმჯობესება. ამავე დროს, გეგმით გათვალისწინებული უნდა იყოს მუნიციპალური ინსტიტუტების ფუნქციონირება, პერსონალის ორგანიზაცია და საკომუნიკაციო საზრუნავი, რაც თავის მხრივ გულისხმობს მუნიციპალური საბჭოს შეხვედრებს, ბიუჯეტის მომზადების განრიგის შემუშავებას, სწავლებების სტრატეგიის განსაზღვრას, კუბლიკაციებს მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებში და ა.შ.

ამრიგად, მუნიციპალური განვითარების შეთანხმება არის უმნიშვნელოვანესი დოკუმენტი პროექტის რეალიზაციის მიმართულებით და მისი სწორად შედგენაზე და განხორციელებაზე ზედრად იქნება დამოკიდებული არა მხოლოდ პროექტის ბედი არამედ საქართველოს მუნიციპალური განვითარების მომავალიც.

მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტში ჩადებული ძალზედ ინოვაციური მიდგომა მუნიციპალური განვითარების შეთანხმების მიმართ, რომელიც როგორც ქვემოთ ვთქვით იდება ცენტრალურსა და ადგილობრივ ხელისუფლებას შორის. მსოფლიო ბანკის თვალსაზრისით საინტერესოა 4 ძირითადი მახასიათებელი.

მუნიციპალური განვითარების შეთანხმების ორივე მხარე შეთანხმდებიან საშუალო ვადებამაზზე, მათი უფლებებისა და პრადუქტების გათვალისწინებით. მხოლოდ ამ ხელშეკრულებების გაფორმების შემდეგ

მოხდება მუნიციპალიტეტის დაფინანსება. თუმცა მსოფლიო ბანკი იჩენს ინტერესს რესურსების მიწოდებისა ინვესტირებისათვის, აუცილებელია დავრწმუნდეთ იმაში, რომ რესურსები, მაქსიმალურად იქნება გამოყენებული, ანუ შეზღუდული და ფიქსირებული თანხის გამოყენებით უზრუნველყოფილი იქნება მაქსიმალური შედეგის მიღწევა და ამით გაიზარდება მომსახურების ხარისხი, მივანოდებთ მოსახლეობას სრულყოფილ პასუხებს მათსავე დასმულ კითხვებზე. მოსახლეობის წინაშე პასუხისმგებლობაში ვგულისხმობ ადგილობრივი მოსახლეობის ხარისხის გამოყენებას პირველად ადგილობრივი მთავრობის პროცესში. ასეთი სახის მომსახურება სრულყოფილი და ეფექტიანი იქნება იმ შემთხვევაში თუ ინვესტირება იქნება უწყვეტი. ჩვენ გვჯერა, რომ ამ მხრივ წინააღმდეგობა გამოირიცხება. ეფექტიანობაში კი იგულისხმება ის შედეგი, რომელიც ყველასათვის იქნება ხელმისაწვდომი და გამჭვირვალე.

პროექტის მეორე მახასიათებელი გახლავთ ის, რომ იგი ღიაა და ნებისმიერ დროს დაიტყვის იმ საშუალოთა შესახებ, რომელსაც ქართული მხარე ჩათვლის აუცილებლად, თუ პროექტი შეუფერხებლად

დაიწყებს განხორციელებას საქართველოს მუნიციპალიტეტებს შესაძლებლობა ექნებათ მიიღონ და მათგან დაფინანსება მიიღონ ნილსვე. იმ შემთხვევაში, თუ დაკისრებული ვალდებულება მუნიციპალიტეტებში არ შესრულდება, ისინი დისკვალიფიცირდებიან იქნებიან და მათ შეუწყდებათ დაფინანსებითი დაფინანსება. ეს კი ნიშნავს იმას, რომ მუნიციპალიტეტი შეიცვლება სარეზერვო მუნიციპალიტეტით, რომელიც წინასწარ აფიქსირებს მუნიციპალური მართვის რესტრუქტურის ხაზის პროცესში. მონაწილეობის სურვილს. ამავე დროს ამ პროცესს შეიძლება ერთგვარი კონკურსიც ეწოდოს. შესაძლებელია მახასიათებელია განხორციელება დაიყოფა ბევრ ერთმანეთისაგან სრულიად განსხვავებულ პუნქტებზე და ცენტრალურ ხელისუფლებასა და

დაკისრებული ვალდებულებების შეთანხმებაში პირითადი მუნიციპალიტეტი სარეზერვო მუნიციპალიტეტი.

მუნიციპალიტეტს შორის დადებული ხელშეკრულება არ ნიშნავს იმას, რომ ფონდები გამოიყოს მთლიანად (ანუ ოთხნობიანი პროექტისათვის გათვალისწინებული თანხები). მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტის განხორციელების თითოეული ეტაპი იქნება ღრმად ანალიზირებული და შემოწმებული, მხოლოდ მის შემდეგ შემუშავდება მომავალი

წლის პროგრამა, რომელიც დაეფუძნება პირველად ეტაპზე ადგილობრივ დონეზე მიღებულ შედეგებს. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ მაღალი დადებითი მაჩვენებლები ამა თუ იმ საქმიანობის შედეგება პირდაპირ განსაზღვრავს და განახორციელებს მომავალი წლის დაფინანსების ზრდასაც. შესაბამისად დაბალი მაჩვენებლის შემთხვევაში შემცირდება დამატებითი დაფინანსება.

პროექტის მეოთხე მახასიათებელი: ბალანსირებული მიდგომა, ვინაიდან მუნიციპალიტეტი ვალდებულია წარმოადგინოს ძალზე სრულყოფილი პროგრამა, რომლის საფუძველზეც მოხდება მისი განხორციელება ნაბიჯ-ნაბიჯ შესაბამისი დაფინანსებით. საინვესტიციო თანხები მსოფლიო ბანკიდან გამოიყოფა მხოლოდ გარკვეული ღონისძიებების გატარების შემდეგ. პირველი მათგანი გახლავთ მუნიციპალური აუდიტი, რომელზეც ადრე გვექონდა საუბარი.

საინტერესოა განვიხილოთ იმ ცალკეული პროექტების განხორციელების ეტაპები, რომლებიც განხორციელდება თითოეულ მუნიციპალიტეტში.

საინვესტიციო თანხები მსოფლიო ბანკიდან გამოიყოფა მხოლოდ გარკვეული ღონისძიებების გატარების შემდეგ.

ცალკეული მუნიციპალიტეტი წარმოადგენს მცირე პროექტის კონცეფციის ფორმას და მუნიციპალური განვითარების ფონდი განხორციელებს პროექტის ამ ფორმის შეფასებას შემდეგი კრიტერიუმებით:

ცალკეული მუნიციპალიტეტები აღვნიშნავთ მცირე პროექტებს.

შესაბამება თუ არა პროექტი მუნიციპალური განვითარების ხელშეკრულებას ანუ ჩართულია თუ არა პროექტი პრიორიტეტულ საინვესტიციო გეგმაში;

ზოგადი ფინანსური და ტექნიკური შეფასება აკმაყოფილებს თუ არა წარმოდგენილი პროექტის ფინანსურ კრიტერიუმებს პროექტის ხარჯის, სფეროს და სხვა კრიტერიუმებით;

პროექტის განხორციელების შემდგომ რგოლთან ერთად თუ რამდენად ხორციელდება მუნიციპალიტეტში მუნიციპალური განვითარების ხელშეკრულებები; წინსვლა ინსტიტუციონალური და მმართველობითი რეფორმის განხორციელებაში;

მსოფლიო ბანკს ამ პროექტთან და მის მიზნებთან დაკავშირებით გააჩნია თავისი შეხედულებები, რაც იმაში მდგომარეობს, რომ თანხები პირველ რიგში უნდა წავიდეს აღდგენაზე და მცირე მშენებლობაზე.

ალტურვილობას ნაკლები პრიორიტეტი ენიჭება. ამის შემდგომ მუნიციპალური განვითარების ფონდი იძლევა თანხმობას პროექტის დეტალური შესწავლის დანახვაზე.

კონტრაქტის მართვის კონსულტანტების ამორჩევა იწყება პირველი ეტაპის ბოლოს, ზოგიერთ შემთხვევაში თუ ნათელია, რომ პროექტის დამტკიცება არ გამოიწვევს სირთულეებს, განხორციელდება პირველი ეტაპის პარალელურად. მუნიციპალური განვითარების ფონდი შეარჩევს კონტრაქტის მართვის კონსულტანტების გრძელ ხას დაახლოებით 12-15 პირი ან საკონსულტაციო ფირმა და გადასცემს მუნიციპალიტეტს ე.წ. მოკლე სისი შერჩევისათვის ე.წ. ამ სიიდან 4 კონსულტანტის შერჩევისათვის. ამის შემდგომ ეს შერჩევა მტკიცდება მუნიციპალური განვითარების ფონდის მიერ და ამ 4-5 კონსულტანტს შორის ცხადდება კონკრეტული ეტაპების ტექნიკური დავალება სამუშაოს აღწერა და უკანასკნელი წარმოადგენენ თავის წინადადებას. შერჩევა გარკვეული კრიტერიუმებით (გამოცდილება ანალოგიური სამუშაოების განხორციელებაში; ენების ცოდნა; წარმოდგენილი სამუშაო გეგმის მოსაზრებები და ხარისხი და ა.შ.) ხდება ერთობლივი კომისიის მიერ რომლის შემადგენლობაშიც შევლენ მუნიციპალური განვითარების ფონდის, მუნიციპალიტეტისა და პროექტის მაკორდინებული რგოლის წარმომადგენლები.

ამის შემდგომ კონტრაქტის მართვის კონსულტანტები იქცევა პროექტში დაკავებულ მხარედ, რომელიც ახორციელებს ყოველდღიურ სამუშაოებს და შესაძლებლობას ფარგლებში მონაწილეობას იღებს პროექტის დეტალურ დამუშავებაში.

მესამე ეტაპი - პროექტის დეტალური დამუშავება, რომელშიც მსოფლიო ბანკი გულისხმობს ტექნიკური ეკონომიკური დასაბუთების და პროექტის პროფილის ფორმის შექმნას. მსოფლიო ბანკის კრედიტის თანხები ამ ეტაპზე უნდა დაიხარჯოს.

წარმო- მონაწილეობას აღვნიშნავთ.

საქმიანობისათვის არ უნდა დაიხარჯოს. მსოფლიო ბანკი პროექტის ამ ეტაპის წინ ჩაატარებს სწავლებებს. მოკლედ, ტექნიკური დამუშავება უნდა განხორციელდეს მუნიციპალიტეტების მიერ. ამ ეტაპზე უნდა გამახვილდეს ყურადღება პროექტის ხარისხიანად შემუშავებაზე, რადგანაც თუ პროექტის მიმდინარეობის პერიოდში გაირკვევა, რომ არ იყო გათვალისწინებული ყველა ასპექტი და ამ მიზეზით არ შეიძლება პროექტის შედეგების გამოყენება, შეიძლება მსოფლიო ბანკმა თანხმობა არ მოსცეს კონტრაქტის გაგრძელებას. ამიტომ თვითუფლი

პროექტში მონაწილეობას აღვნიშნავთ.

მონაწილე მუნიციპალიტეტების რესურსებიდან უზრუნველყოფილი დაფინანსების მინიმუმი არის მუნიციპალური საინვესტიციო პროექტის საერთო თანხის 20%. აქედან მთავრი თანხა წავა დღეს გადახდაზე და ადგილობრივ დაზღვევაზე.

პროექტის ყველა ასპექტი გათვალისწინებული უნდა იყოს სწორედ ამ ეტაპზე. პროექტის დეტალური დამუშავების შემდეგ ანუ ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების და პროექტის პროფილის ფორმის დამტკიცების შემდეგ მუნიციპალური განვითარების ფონდი განახორციელებს ამ პროექტის ტექნიკური, ფინანსური, და ეკონომიკური ასპექტების დეტალურ შესწავლას. აქ გათვალისწინებული იქნება, როგორც სესხის პირობები და მუნიციპალიტეტების გადახდისუნარიანობა ასევე ეკონომიკური შედეგები, ტექნიკური სიცოცხლისუნარიანობა და ა.შ. ამის შემდგომ ეს დეტალური პროექტის დასამტკიცებლად გადაეცემათ რვა კაციანი მუნიციპალური განვითარების ფონდის საკოორდინაციო კომისიას, რომელიც იღებს საბოლოო გადაწყვეტილებას დაფინანსებაზე.

ამის შემდგომ იწყება ტენდერის პროცედურა: განხორციელება დეტალური ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთების სატენდერო დოკუმენტაციებად გადაკეთება; გაზეთში განცხადება ამ მოკლე სია; წინასწარი კვალიფიკაცია, რომელიც შეფასდება კონტრაქტის მართვის კონსულტანტების, მუნიციპალური განვითარების ფონდისა და მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლების მიერ; სატენდერო დოკუმენტების დაგზავნა; მათი მიღება მუნიციპალური განვითარების ფონდის მიერ; მათი განხილვა და შეფასება სატენდერო კომისიის მიერ, რომლის შემადგენლობაშიც შევლენ კონტრაქტის მართვის კონსულტანტების, მუნიციპალური განვითარების ფონდისა და მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლები. ზოგადად ტენდერი ჩატარდება მსოფლიო ბანკის წესებით. ეს მოთხოვნა განსაზღვრულია საკრედიტო ხელშეკრულებით.

მუნიციპალური დაფინანსების პირობები:

1. მუნიციპალური დაფინანსების მაქსიმალური თანხა არის 500.000 აშშ დოლარის ექვივალენტი (შეიძლება გამოწკიანდეს);

მუნიციპალური დაფინანსების მაქსიმალური თანხა არის 500.000 აშშ დოლარი.

2. მონაწილე მუნიციპალიტეტების რესურსებიდან უზრუნველყოფილი დაფინანსების მინიმუმი არის მუნიციპალური საინვესტიციო პროექტის საერთო თანხის 20%. აქედან მთავრი თანხა წავა დღეს გადახდაზე და ადგილობრივ დაზღვევაზე.

3. მუნიციპალური დაფინანსება განხორციელდება ლარებში, რომელიც განისაზღვრება თანხის დადარიცხვის შესაბამისი თარიღით.

4. დაბრუნების პირობები და

საპროცენტო განაკვეთი შემდეგნაირად არის გათვალისწინებული:

5. მუნიციპალური დაფინანსების ძირითადი თანხის 50% უნდა დაბრუნდეს არა უფროაღეს 10 წლის განმავლობაში, რომელიც მოსდევს შეღავათიან პერიოდს;

6. შეღავათიან პერიოდს არ აღემატება ერთ წელიწადს;

7. ძირითადი თანხის 50%-ზე დარიცხული პროცენტი განისაზღვრება 20%-ით იმ მუნიციპალური საინვესტიციო პროექტებისათვის, რომლებიც გათვალისწინებული არიან შემოსავლის მომტანი ობიექტებისათვის;

8. ძირითადი თანხის 50%-ზე დარიცხული პროცენტი განისაზღვრება 15 %-ით იმ მუნიციპალური საინვესტიციო პროექტებისათვის, რომლებიც გათვალისწინებული არიან არაშემოსავლიან ობიექტებისათვის;

9. მუნიციპალური დაფინანსების ძირითადი თანხის დარჩენილი 50% მიწოდებული იქნება, როგორც გრანტი.

ამ კრედიტების დაბრუნებას ფინანსთა სამინისტრო უდგას გარანტიად, მაგრამ მსრულიად მოსალოდნელია, რომ სესხის დაბრუნებლობის

მუნიციპალური საინვესტიციო პროექტების ძირითადი თანხის 50%-ზე დარიცხული პროცენტი განისაზღვრება 15-20%-ით, სულ დარჩენილი 50% მიწოდებული იქნება როგორც გრანტი.

შემთხვევაში მუნიციპალიტეტებს მოეთხოვებათ ამ სესხის ბიუჯეტის სახარგებლოდ გადახდა.

რაც შეეხება მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტს ხელმოწერილია 1994 წლის 10 ნოემბერს, ხოლო ძალაში შევიდა 1995 წლის 19 იანვარს. როგორც

კრედიტის დაბრუნებას გარანტიად უდგას ფინანსთა სამინისტრო.

ქვემოთ ვთქვით ეს პროექტი იყო პირველი, რომლითაც მსოფლიო ბანკი დაინტერესდა საქართველოს მუნიციპალური სექტორით. ხელშეკრულების თანახმად მსოფლიო ბანკმა გამოყო კრედიტი 18.0 მლნ აშშ დოლარის ოდენობით. ამ პროექტის თანადამფინანსებლები არიან (იხ. ცხრილი №6 და გრაფიკი №3) USAID - 0.3 მლნ. აშშ დოლარი; საქართველოს მთავრობის წილი - 1.4 მლნ. აშშ დოლარი. სულ პროექტის ღირებულებაა 19.7 მლნ. აშშ დოლარი.

პროექტის შესრულების ვადა იყო 3 წელი, მაგრამ საქართველოსამებრ გაიზარდა კიდევ ერთი წლით 1998 წლის 31 დეკემბრამდე, რადგანაც კრედიტიდან დაზოგილი თანხებით შესაძლებელი გახდა ახალი სამუშაოების

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის განხორციელება და მუნიციპალური მომსახურების განვითარების დამოუკიდებელი სააგენტო

შესრულება, რომლებსაც ზემოთ განვიხილავთ. მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის განხორციელებულია მუნიციპალური მომსახურების განვითარების დამოუკიდებელი სააგენტო.

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტი ორი მთავარი კომპონენტისაგან შედგება, ესენია: ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის პირველი ეტაპის განხორციელების შედეგად 1998 წლის 31 დეკემბრამდე

საინვესტიციო და ინსტიტუციონალური განვითარების კომპონენტები. მოკლევადიანი მიზნები შემდეგია:

- ა) უმნიშვნელოვანესი საქალაქო ინფრასტრუქტურის მდგომარეობის შემდგომი გაუმჯობესების შექმნა;
 - ბ) მუნიციპალური მომსახურების მართვისა და ხარისხის გაუმჯობესება სტაბილურად და გარემოსათვის ზიანის მიუყენებლად.
- პროექტის გრძელვადიანი მიზნები შემდეგია:
- ა) ადგილობრივი ხელისუფლების მიმართ დიპლომის გაღრმავება;
 - ბ) სამომავლო რეფორმებისათვის საფუძვლის მომზადება;
 - გ) სოციალური სტაბილურობის აღდგენის ხელშეწყობა.
- როგორც ვთქვით მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტი ორი კომპონენტისაგან შედგება. თითოეულის მიზნებია:

ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის საინვესტიციო ნაწილში პროექტის მიზანია დაიცვას არსებული ინფრასტრუქტურა შემდგომი გაფუჭებისაგან და განახლოს ზოგიერთი აუცილებელი ეკონომიკური და სოციალური მომსახურების მიწოდება:

- 1) გათბობისა და ენერჯის დაზოგვის სისტემები სკოლებსა და საავადმყოფოებში;
- 2) საქალაქო ტრანსპორტი;
- 3) წყალმომარაგება;
- 4) კანალიზაცია;
- 5) ნაგვის შეგროვება და გადაყრა.

ინსტიტუციონალური განვითარების

ნაწილში პროექტი მიზნად ისახავს:

- 1) პროექტის ეფექტურად განხორციელებას;
- 2) ადგილობრივი შესაძლებლობების გაღრმავების პროცესის წამოწყებასა და დროთა განმავლობაში განვითარებას ასეთი

უმნიშვნელოვანესი მიმართულებით, როგორცაა საპროექტო და ფინანსური მართვა, საქონლისა და მომსახურების შესყიდვა, საინვესტიციო ანალიზი, გარემოს შეფასება და მართვა;

3) ერთიანი სტრატეგიისა და სამოქმედო პროგრამების შემუშავებას, ძირითადად ადგილობრივ დონეზე, რათა უზრუნველყოფილი იქნას უმნიშვნელოვანესი მუნიციპალური სამსახურების ფუნქციონირება და სერვისული ეკონომიკური პრობლემების მოგვარება ან შემცირება საქართველოს შავი ზღვის სანაპირო ზოლში.

პირველადმა და მეორედმა ზომებმა, რომლებიც გატარდა სოციალური ინფრასტრუქტურის ობიექტებში (სკოლები და საავადმყოფოები) შეაჩერა ამ ობიექტების მდგომარეობის შემდგომი გაუმჯობესება. წყალგაყვანილობისა (განსაკუთრებით თბილის-ყალკანალში) და საქალაქო ტრანსპორტის (თბილისის მეტრო) დარგში მიღწეული გაუმჯობესება ქვირებისა და შემოსავლების მოკრეფის სისტემებში სწორედ პროექტის განხორციელების შედეგია. არანაკლებ მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა პროექტმა საქალაქო მომსახურების გაუმჯობესებაში, რაც სტაბილურად და გარემოსათვის ზიანის მიუყენებლად წარმოებს. მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტი ხელისუფლებასთან მეტად კონსტრუქციული დიალოგის შედეგია და იგი სამომავლო რეფორმებისათვის მტკიცე საფუძველს ქმნის.

ჯერ-ჯერობით დაუთმავრებლად სამი კონტრაქტი საერთო ღირებულებით 4 მლნ. აშშ დოლარი:

- 1. ზღვის ჯებირი ბათუმში;
- 2. თბილისის მეტროს ცენტრალური

მნიშვნელოვანი ფაქტორები მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის განხორციელების შედეგად

სარეგულ-საკონტროლო პუნქტი; 3. თბილისის განათლების ცენტრი. მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტი ითვალისწინებს მუნიციპალური მომსახურების გაუმჯობესებას თბილისში, ბათუმში, ფოთში და სხვა მუნიციპალიტეტებში. როგორც ზემოთ ვთქვით პროექტს სამ წელზე მეტია, რაც ახორციელებს „მუნიციპალური მომსახურების განვითარების

დამოუკიდებელი სააგენტო“, რომელიც შეიქმნა სპეციალურად აღნიშნული პროექტის განხორციელების მიზნით. ამჟამად პროექტი

სამოქალაქო ტრანსპორტიდან პროექტში შედიოდა, როგორც მეტრო ასევე მიწის ზედა ტრანსპორტი.

ჯერ-ჯერობით დაუთმავრებელია სამი კონტრაქტი სამართო ღირებულებით 4 მლნ. აშშ დოლარი

დასრულების სტადიაში შედის. იგი უნდა დაიწყოს 1998 წლის 31 დეკემბერს. ქვემოთ მოყვანილია პროექტის დაყოფა კომპონენტებად, თითოეული კომპონენტის მიზნები და შესრულებულ სამუშაოთა მიმოხილვა (იხ. ცხრილი №7).

საინტერესოა აღინიშნოს ის ფაქტი რომ, როდესაც საუბარია იყო სკოლების შეკეთებაზე ორი მოსაზრება წარმოიშვა: ერთი რომ, გაკეთებულიყო რამდენიმე სკოლა საფუძვლიანად და მეორე, შეეკეთებინათ თითქმის ყველა სკოლა თითოეულზე მცირე

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის ახორციელებს „მუნიციპალური მომსახურების განვითარების დამოუკიდებელი სააგენტო“.

დანახარჯებით (პირველადი თბიზოლაცია). უპირატესობა ქართველმა ექსპერტებმა მიანიჭეს მეორე მოსაზრებას გაკეთებულიყო ბევრი და ნაწილობრივ ეს იმით იქნა ახსნილი, რომ იმ პერიოდში სკოლებში მეცადინეობები არ მიმდინარეობდა სიცივის გამო. ამიტომაც მოხდა უმეტესი სკოლების პირველადი თბიზოლაცია (ფანჯრების, მიწების ჩასმა და სხვა).

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის მიხედვით თბილისში მუნიციპალიტეტში გამოიყო შემდეგი კომპონენტები:

- 1. გათბობა/ენერჯის დაზოგვა. ამ კომპონენტში ჩატარდა შემდეგი სამუშაოები:
 - 1.1. პირველადი თბიზოლაცია (კარ-ფანჯრების გამოცვლა და შუშების ჩასმა) ჩატარდა 212 სკოლასა და 24 საავადმყოფოში.
 - 1.2. მეორადი თბიზოლაცია:
 - ა) სახურავის თბიზოლაცია - 108 სკოლა და 15 საავადმყოფო;
 - ბ) დამოუკიდებელი ელექტროკვების დამონტაჟება - 22 სკოლა;
 - გ) გასათბობი ქვაბების შესყიდვა და დამონტაჟება 13 საავადმყოფო და 46 სკოლა.

ათვისებულია და გადახდილია 5.118.045 აშშ დოლარი.

გამოყოფილი თანხა 4.634.700 აშშ დოლარი.

ბალანსი (-) 483.345 აშშ დოლარი.

2. მეტროს მიენოდა სხვადასხვა სახის სათადარიგო ნაწილი სატუმბო სადგურის რეაბილიტაციისათვის. აგრეთვე სათადარიგო ნაწილები მეტროს მოძრავი შემადგენლობისათვის, რელსები და შპალეები. ენერგომომარაგების სისტემის რეაბილიტაციისათვის სააგენტომ შეისყიდა 8 კმ. მაღალი ძაბვის კაბელი, ტრანსფორმატორები, აკუმულატორები და ნათურები. მეტრომ მიიღო რუსეთში შეკეთებული ორი მთავარი ესკალატორის ლიფტი თავიანთი სათადარიგო ნაწილებით. მეტროს ხელმძღვანელობის თხოვნით მუნიციპალური მომსახურების განვითარების დამოუკიდებელი სააგენტომ შეისყიდა 40 ცალი ელემენტების დასაოვლებელი მანქანა, რაც თავიდან პროექტის მიხედვით არ იყო

გათვალისწინებული, მაგრამ მგზავრთა რიცხვის გაზრდის გამო სასწრაფოდ დასჭირდა მეტროს პერსონალს. უკრაინულ კომპანიასთან ხელი მოეწერა კონტრაქტს გაბილეთების სისტემის მოწოდებასა და დამონტაჟებაზე. აქედან მსოფლიო ბანკი დააფინანსებს 157 ავტომატური საკონტროლო სისტემის შესყიდვას. საპროცედურა საამუშაოებს აფინანსებს და ახორციელებს თბილისის მეტროპოლიტენში. სამუშაოები ამჟამად მიმდინარეობს.

ამ სამუშაოებისათვის მთლიანად ათვისებულია და გადახდილია 2.250.814 აშშ დოლარი.

დარჩენილია მეტროს ტელე-მართვის სიტემა 763.146 აშშ დოლარი.

სულ გამოყოფილია თანხა 3.013.960 აშშ დოლარი.

ბალანსი -0

3. მიწისზედა ტრანსპორტი. თბილტრანს მიენოდა სხვადასხვა სათადარიგო ნაწილი ავტობუსებისა და ტროლეიბუსების პარკის რეაბილიტაციისათვის, რამაც გამოიწვია მუშაობის ეფექტიანობის გაზრდა და მგზავრთა უსაფრთხოების დაცვის გაუმჯობესება. მუნიციპალური მომსახურების განვითარების დამოუკიდებელი სააგენტომ აგრეთვე შეიძინა საკონტაქტო კაბელები, ავტოანამები, დამჭერები, საბურავები და სხვა სათადარიგო ნაწილები, რომლებიც სასწრაფოდ იყო საჭირო აღნიშნული კომპონენტისათვის.

მთლიანად ათვისებულია და გადახდილია 1.249.075 აშშ დოლარი.

გამოყოფილი თანხა 1.214.050 აშშ დოლარი.

ბალანსი (-) 35.025 აშშ დოლარი.

4. წყალმომარაგება. თბილისის წყალმომარაგების მიწოდება სხვადასხვა ზომისა და სიმძლავრის მრავალი ტუმბო, აკუმულატორი, მოკლელ-ტალღოვანი რადიო-საკომუნიკაციო საშუალება, განაწილებელი სისტემები, წყალმომარაგების სატუმბო, წყალგამანაწილებელი და ენერგომომარაგების სისტემების განახლებისათვის. სააგენტომ შეისყიდა 7 ცალი წყლის მაგისტრალის შესაკეთებელი ავტომანქანა, რომელიც გადაეცა წყალმომარაგების სამმართველოს, რათა შესაძლებელი იყოს გაუფრთხილებელი ავარიის შემთხვევაში წყალმომარაგების ქსელის სწრაფი შეკეთება. რადგანაც მწვავედ იდგა აფხაზეთიდან დევნილებით მჭიდროდ დასახლებული, თბილისთან მომიჯნავე სოფლებისათვის წყლის მიწოდების პრობლემა, სააგენტომ მსოფლიო ბანკის თანხმობით ჩაატარა ტენდერი და დააფინანსა კონტრაქტი წაკვისის შუალედური სატუმბო სადგურის აგებაზე, რაც თავიდან პროექტის მიხედვით არ იყო გათვალისწინებული. სააგენტომ საერთაშორისო კონკურენციული ვაჭრობით შეიძინა 4 ექსკავატორი, ავტომანქ, თვითმცლელი და სამი ტექნიკური მომსახურების მანქანა.

მთლიანად ათვისებულია და გადახდილია 1.488.171 აშშ დოლარი. გამოყოფილი თანხა 1488.850 აშშ დოლარი. ბალანსი 679 აშშ დოლარი.

5. ნარჩენი წყლები. ნარჩენი წყლების სამმართველოს მიწოდება სხვადასხვაგვარი დრენაჟული ტუმბო და ერთი კანალიზაციის გამწმენდი მანქანა, რამაც ნაწილობრივ გადაჭრა ნარჩენი წყლების მიერ ქუჩების დატვირთვის პრობლემა. ამას გარდა, კანალიზაციის სისტემის შესაკეთებელი სამუშაოები ჩატარდა თბილისის ორ ქუჩაზე. გარდაბანს, რომელიც აგრეთვე თბილისის კომპონენტში შედის, მიენიჭა პოლიეთილენის მილბი და ტუმბოები, ხოლო სამუშაოები გარდაბნის გამწმენდი ნაგებობის რეაბილიტაციაზე პრაქტიკულად დასრულებულია.

მთლიანად ათვისებულია და გადახდილია 687.845 აშშ დოლარი. გამოყოფილი თანხა 698.860 აშშ დოლარი. ბალანსი - 11.015 აშშ დოლარი.

6. მყარი ნარჩენები. მყარი ნარჩენების განთავსების მართვის გაუმჯობესებისათვის მყარი ნარჩენების სამმართველოს მიენიჭა 14 ცალი ნაგავშიდი მანქანა, რომლებიც მუშაობენ და ექსპლუატაციას ნაძალადევის, დიდუბისა და ისნის რაიონებზე (ეს რაიონები დასახელდა, როგორც სანიტარული თვალსაზრისით ყველაზე სერიოზული პრობლემების მქონე). სააგენტომ აგრეთვე შეიძინა 4 ცალი ქუჩის დამწვები მანქანა, რომლებიც ფუნქციონირებენ ქალაქის მიმდებარე მაგისტრალზე და მნიშვნელოვნად გააუმჯობესეს სანიტარული მდგომარეობა ზემოთხსენებულ მარშრუტებზე. მყარი

ნარჩენების სამმართველოს მიენიჭა 200 ცალი აკუმულატორი, რამაც შესაძლებელი გახადა აემუშავებინა ნაგავშიდი მანქანები, რომლებიც მანამდე უმოქმედოდ იდგნენ, აგრეთვე საბურავები და სხვა სათადარიგო ნაწილები.

მთლიანად ათვისებულია და გადახდილია - 355.974 აშშ დოლარი. გამოყოფილი თანხა - 361.460 აშშ დოლარი. ბალანსი - 5.486 აშშ დოლარი.

სულ თბილისის მუნიციპალიტეტის მიხედვით: ათვისებულია და გადახდილია 11.149.924 აშშ დოლარი. გამოყოფილი თანხა 11.411.880 აშშ დოლარი. დარჩენილია - მეტროს ტელე-მართვის სისტემა - 763.146 აშშ დოლარი. ბალანსი - (-) 501.190 აშშ დოლარი.

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის მიხედვით ბათუმის მუნიციპალიტეტში გამოიყო შემდეგი კომპონენტები:

1. წყალმომარაგება. ბათუმის მუნიციპალიტეტის წყალმომარაგების სისტემა ნაწილობრივ გაუმჯობესდა მრავალი უვარგისი

ტუმბოს გამოცვლის შედეგად. წყალმომარაგების სამმართველოს მიენიჭა მოკლელტალღოვანი რადიო-საკომუნიკაციო მონყობილობა, რომელიც ხელს შეუწყობს წყალმომარაგების მუშაკებს წყალგანაწილების სისტემის მართვაში.

ათვისებულია და გადახდილია 502.911 აშშ დოლარი. გამოყოფილი თანხა 821.970 აშშ დოლარი. ბალანსი - 319.059 აშშ დოლარი.

2. ნარჩენი წყლები (კანალიზაცია). ბათუმის მუნიციპალიტეტის საკანალიზაციო ქსელების აღდგენისათვის მიენიჭა 26 კმ. სიგრძის სხვადასხვა დიამეტრის აზოცემენტის მილები, ასევე ნარჩენი წყლების სამმართველოს მიენიჭა 14 დრენაჟული ტუმბო ბათუმის სატუმბო სადგურების რეაბილიტაციისათვის (სამონტაჟო სამუშაოები დაფინანსდება ბათუმის მუნიციპალიტეტის მიერ). ბათუმის საკანალიზაციო სისტემის სარეაბილიტაციო სამუშაოები დასრულებულია. მუნიციპალიტეტის მოთხოვნის შედეგად მსოფლიო ბანკი დასთანხმდა დაეფინანსებინა კონტრაქტი ბიჭუმის მიწოდებაზე, რომელიც სასწრაფოდ იყო საჭირო ქუჩების მოსასაფლატებლად კანალიზაციის სისტემის რეაბილიტაციის სამუშაოების დასრულების შემდეგ. შეძენილია ორი კანალიზაციის ქსელის გამწმენდი მანქანა ექსკავატორი და სხვა სხვადასხვა სახის ტექნიკა.

ათვისებულია და გადახდილია 1.061.712 აშშ დოლარი. გამოყოფილი თანხა 1.064.710 აშშ დოლარი. ბალანსი - 2.998 აშშ დოლარი.

3. მყარი ნარჩენები. ბათუმის მყარი ნარჩენების სამმართველოს მიენიჭა 10 ცალი ნაგავშიდი მანქანა და 50 ცალი ნაგვის კონტინერი ბათუმში მყარი ნარჩენების გატანის მართვის გაუმჯობესებისათვის. ხელი მოეწერა კონტრაქტს ბულდოზერისა და დასახვეტ-მოსარწყავი მანქანების შექმნაზე, რომლებიც შარშან მიენიჭა ქალაქს.

ათვისებულია და გადახდილია 530.544 აშშ დოლარი. დარჩენილია საინჟინრო სამუშაოები მდინარე ჭოროხზე - 300.000 აშშ დოლარი. გამოყოფილი თანხა 560.230 აშშ დოლარი. ბალანსი - 270.314 აშშ დოლარი.

სულ ბათუმის მუნიციპალიტეტის მიხედვით: ათვისებულია და გადახდილია 2.095.167 აშშ დოლარი. გამოყოფილი თანხა 2.446.910 აშშ დოლარი. დარჩენილია საინჟინრო სამუშაოები მდინარე ჭოროხზე - 300.000 აშშ დოლარი. ბალანსი - 51.743 აშშ დოლარი. ფოთის მუნიციპალიტეტი.

1. ფოთის ნარჩენი წყლების სამმართველოს მიენიჭა აზბესტოცემენტის მილები და სხვადასხვა ტუმბოები, საკანალიზაციო სისტემისა და ოთხი სატუმბო სადგურის რეაბილიტაციისათვის. სარეაბილიტაციო სამუშაოები დასრულდა. სააგენტომ საერთაშორისო კონკურენციული ვაჭრობით შეიძინა ექსკავატორი, ტექნიკური მომსახურების მანქანა, თვითმცლელი, გაზ-53 და ნარჩენი

გაითვისა მუნიციპალიტეტის კომ-გაუნაწმენდი დარჩენილია საინჟინრო სამუშაოები მდინარე ჭოროხზე.

წყლების სისტემის გამწმენდი ავტომანქანა. მთლიანად ათვისებულია 907.858 აშშ დოლარი. მთლიანად გადახდილია 829.388 აშშ დოლარი. გამოყოფილი თანხა 841.740 აშშ დოლარი. ბალანსი - (-) 66.118 აშშ დოლარი.

2. ფოთის მყარი ნარჩენების სისტემას მიენიჭა 6 ცალი ნაგავშიდი მანქანა, რომლებმაც მნიშვნელოვნად გააუმჯობესა ფოთის ქუჩების სანიტარული მდგომარეობა. აგრეთვე, შესყიდულია სარწყავი მანქანა და ბულდოზერი.

ათვისებულია და გადახდილია 208.000 აშშ დოლარი. გამოყოფილი თანხა 250.340 აშშ დოლარი. ბალანსი - 42.340 აშშ დოლარი.

სულ ფოთის მუნიციპალიტეტის მიხედვით: ათვისებულია 1.115.858 აშშ დოლარი. გადახდილია 1.037.388 აშშ დოლარი. გამოყოფილი თანხა 1.092.080 აშშ დოლარი. ბალანსი - (-) 23.778 აშშ დოლარი.

სხვა მუნიციპალიტეტები. თელავი.

თელავში სამ სკოლასა და ერთ საავადმყოფოში ჩატარდა თბიოზოლაცია. ათვისებულია და გადახდილია 199.911 აშშ დოლარი. პროგრამა დამთავრებულია.

ზუგდიდი. ჩატარდა თბიოზოლაცია 2 საავადმყოფოში; სამუშაოები კანალიზაციის ფეკალური მასის შემკრები და გამწმენდი ნაგებობის რეაბილიტაციისათვის.

ათვისებულია და გადახდილია 258.330 აშშ დოლარი. პროგრამა დასრულებულია.

სენაკი. თბიოზოლაცია ჩატარდა 10 სკოლაში.

ათვისებულია და გადახდილია 200.650 აშშ დოლარი. პროგრამა დასრულებულია.

ჭიათურა. თბიოზოლაცია ჩატარდა ერთ საავადმყოფოში. ათვისებულია და გადახდილია 99.476 აშშ დოლარი. პროგრამა დასრულებულია.

ქუთაისი.

ქუთაისის მუნიციპალიტეტს მიენიჭა ალუმინის კაბელები, სხვადასხვა ელექტროძრავიანი ტუმბოები, აზბესტოცემენტის და ლითონის მილები წყალმომარაგებისა და ნარჩენი წყლების სისტემის აღდგენისათვის. აგრეთვე, მუნიციპალური მომსახურების განვითარების დამოუკიდებელი სააგენტომ ქუთაისისათვის შეიძინა სხვადასხვა სამშენებლო მასალები, ტრანსფორმატორები, სადურგლო მასალები და სხვადასხვა სათადარიგო ნაწილი. დამკვეთის თხოვნით მსოფლიო ბანკი დასთანხმდა დაეფინანსებინა მძლავრი დიზელის გენერატორის შექმნა ქუთაისის ბავშვთა

საავადმყოფოსათვის. გენერატორი შესყიდული და გადაცემულ იქნა საავადმყოფოსათვის. ათვისებულია და გადახდილია 529.694 აშშ დოლარი. პროგრამა დასრულებულია.

სულ სხვა მუნიციპალიტეტების მიხედვით: ათვისებულია და გადახდილია 1.296.429 აშშ დოლარი. გათვალისწინებული იყო პროექტით 1.225.990 აშშ დოლარი. ბალანსი (-) 70.439 აშშ დოლარი.

თბილისი II

სასწრაფო დახმარების მანქანები: პროექტის განხორციელებისას განული ეკონომიის ხარჯზე მსოფლიო ბანკი დასთანხმდა გამოეყო 300.000 აშშ დოლარი კრედიტის თანხიდან თბილისის მუნიციპალიტეტისათვის სასწრაფო დახმარების მანქანების შესაძენად. შეძენილი იქნა 15 სასწრაფო დახმარების მანქანა. ათვისებულია და გადახდილია 293.506 აშშ დოლარი.

გამოყოფილი თანხა 300.000 აშშ დოლარი. ბალანსი - 6.494 აშშ დოლარი.

განათლების სამინისტროს სასწავლო-მეთოდური ცენტრი.

მსოფლიო ბანკი დაეთანხმა მთავრობის წინადადებას პროექტის სარეზერვო თანხებით დაფინანსებულიყო განათლების სამინისტროს სასწავლო მეთოდური ცენტრის შენობის შესწავლა და შესდგა ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთება, აღმოჩნდა რომ სარეაბილიტაციო სამუშაოები ეღირება დაახლოებით 2 მლნ. აშშ დოლარი. რადგანაც პროექტით გათვალისწინებული თანხა არ არის საკმარისი, დარჩენილ თანხას (დაახლოებით 1.000.000 აშშ დოლარს) გაულებს საქართველოს მთავრობა.

გამოყოფილი თანხა 1.000.000 აშშ დოლარი.

ათვისებულია: „საქარქფონდი“ საპროექტო სამუშაოები (ამჟამად დასრულებულია) - 91.275 აშშ დოლარი.

დარჩენილია 908.725 აშშ დოლარი. ბალანსი - 0 მთლიანად ინვესტირება

გათვალისწინებული იყო პროექტით - 17.476.860 აშშ დოლარი.

ათვისებულია — 16.042.159 აშშ დოლარი. გადახდილია — 15.963.689 აშშ დოლარი.

დარჩენილია: მეტროს ტელემართვის — 763.146 აშშ დოლარი.

თბილისი I კომპონენტში დარჩენილია ხანაძის სამინისტროს სასწავლო-მეთოდური ცენტრის აღდგენითი სამუშაოები.

საინჟინრო სამუშაოები მდ. ქოროსზე — 300.000 აშშ დოლარი. განათლების სამინისტროს სასწავლო-მეთოდური ცენტრის შენობის აღდგენა-რეკონსტრუქცია — 908.725 აშშ დოლარი.

ბალანსი (-) 537.170 აშშ დოლარი. ინსტიტუციონალური განვითარება ა) სააგენტოს ხარჯები მოწყობილობა - 33501 აშშ დოლარი. საოპერაციო ხარჯები - 282.175 აშშ დოლარი.

მთლიანად სააგენტოს ხარჯები: გათვალისწინებული იყო პროექტით 306.530 აშშ დოლარი. ათვისებულია და გადახდილია 315.676 აშშ დოლარი.

დარჩენილია 19.179 აშშ დოლარი. ბალანსი (-) 28.325 აშშ დოლარი.

ბ) დახმარე საქმიანობა. ა) ტექნიკური დახმარება 1. პროკურმენტ კონსულტანტები 621.731 აშშ დოლარი. 2. აუდიტი 110.662 აშშ დოლარი. 3. ტექნიკური ზედამხედველობა 190.615 აშშ დოლარი.

გათვალისწინებული იყო პროექტით 754.770 აშშ დოლარი. ათვისებულია და გადახდილია 923.008 აშშ დოლარი. ბალანსი — (-) 168.238 აშშ დოლარი.

ბ) საზოგადოებრივი ურთიერთობების კომპანია.

ათვისებულია და გადახდილია 89.865 აშშ დოლარი. გათვალისწინებული იყო პროექტით 102.630 აშშ დოლარი.

ბალანსი — (-) 12.765 აშშ დოლარი.

გ) საკონსულტაციო მომსახურება

ტოპოგრაფიული რუქის შედგენა 20.000 აშშ დოლარი. ERM (ეკოლოგია)

50.000 აშშ დოლარი. პროექტი საავადმყოფოს პოლიერებზე 20.560 აშშ დოლარი. ექსპერტიზა 3.569 აშშ დოლარი. პროექტის მომზადება ბათუმის ნაგავსაყრელის დამცავი კედლის მშენებლობისათვის 31.400 აშშ დოლარი. კოლხეთის ეროვნული პარკის რუქების მომზადება (ეკოლოგია) 12.000 აშშ დოლარი.

ათვისებულია და გადახდილია 174.729 აშშ დოლარი. გათვალისწინებული იყო პროექტით 437.430 აშშ დოლარი.

ბალანსი — 262.701 აშშ დოლარი.

დ) შესწავლები

მუნიციპალური სექტორის შესწავლა 68.513 აშშ დოლარი. ზემპერი (მეტროს პროექტი) 4.000 აშშ დოლარი. MIRP პროექტის მომზადების ხარჯები (პროექტის დასაწყებად) 81.000 აშშ დოლარი.

ათვისებულია და გადახდილია 153.513 აშშ დოლარი. გათვალისწინებული იყო პროექტით 611.780 აშშ დოლარი.

ბალანსი — 458.267 აშშ დოლარი.

მთლიანად ინსტიტუციონალური განვითარება: ათვისებულია და გადახდილია 1.656.71 აშშ დოლარი. გათვალისწინებული იყო პროექტით 2.213.140 აშშ დოლარი. დარჩენილია სააგენტოს ხარჯები 19.179 აშშ დოლარი.

ბალანსი — 537.170 აშშ დოლარი.

მთლიანად პროექტის მიხედვით

გათვალისწინებული იყო პროექტით 19.690.000 აშშ დოლარი. ათვისებულია 17.698.950 აშშ დოლარი. გადახდილია 17.620.480 აშშ დოლარი. დარჩენილია: მეტროს ტელემართვის სისტემა 763.146 აშშ დოლარი. საინჟინრო სამუშაოები მდინარე ქოროსზე 300.000 აშშ დოლარი.

სასწავლო-მეთოდური ცენტრის შენობის აღდგენა-რეკონსტრუქცია — 908.725 აშშ დოლარი. სააგენტოს ხარჯები 19.179 აშშ დოლარი.

მთლიანად პროექტის ბალანსი — 0

გარდა აღნიშნულისა, სააგენტოს ხელშეწყობით უცხოურმა ფირმებმა ჩაატარეს სხვადასხვა სემინარები და შესწავლები, რომლებიც ძირითადად დაფინანსებული იყო დამატებით მსოფლიო ბანკის მიერ თავიანთი ხარჯებით (არა მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის ხარჯებით). კერძოდ:

- პოლანდიურმა კომპანია „DHW“-მ შეადგინა ქ. თბილისის წყალმომარაგების სისტემის აღდგენის პროექტი.

- პოლანდიურმა კომპანია „IWACO“-მ შეადგინა ქ. ბათუმის წყალმომარაგების ქსელების მოდელირების პროექტი.

- ირლანდიურმა კომპანია „DEVCO“-მ შეადგინა ქალაქების ბათუმისა და ფოთის კანალიზაციის სისტემების რუქები, რის შედეგადაც კომპიუტერის მეშვეობით შესაძლებელია კანალიზაციის სისტემების მდგომარეობის შესწავლა, აღწერა და მართვა.

- პოლანდიურმა კომპანია „HEIDEMIG“-მა ქ. თბილისში ჩაატარა ერთკვირიანი სემინარი და შეადგინა პროექტი ქ. თბილისის დასუფთავების სისტემების და ნაგავსაყრელების მართვის გაუმჯობესების შესახებ.

- ავსტრიულმა კომპანია „AUSTROCONSULT“-მა შეისწავლა ქ. თბილისის მეტროპოლიტენში ენერგომომარაგების სისტემების მდგომარეობა.

ასევე მუნიციპალური მომსახურების განვითარების დამოუკიდებელი სააგენტოს მიერ განხორციელებულია პროექტით გათვალისწინებული სხვადასხვა სამუშაოები.

როგორც ქვემოთ ვთქვით მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტში დარჩენილია სამი ასათვისებელი კომპონენტი. მათ ახლა განვიხილავთ უფრო დეტალურად.

1. მეტროს ტელემართვის სისტემა.

თბილისის მეტროპოლიტენის ენერგომომარაგების ტელემართვის სისტემის შესასყიდად მსოფლიო ბანკმა, მეტროპოლიტენთან შეთანხმებით გამოყო 763.000 აშშ დოლარი, რომელიც ჩაატარა ავსტრიულმა საკონსულტაციო ფირმამ „ავსტროკონსალტმა“, აწენა, რომ სისტემის ფასი იქნება დაახლოებით 2.600.000 აშშ დოლარი.

ბიუჯეტის მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად გადაწყდა, რომ სამუშაო გაყოფიდა უცხოურსა და ქართულ ფირმას შორის, ისე, რომ მთლიანი ფასი არ გადააჭარბებდა ბიუჯეტს. საკონკურსო

დოკუმენტაცია, რომლის მიხედვითაც უცხოური ფირმა თავის თავზე იღებდა მონაწილეობის მონოპოლიზაციას და პროექტის შედარებით დასრულებას, შემუშავდა ამ გადაწყვეტილების შესაბამისად. ადგილობრივი ფირმის უნდა განეხორციელებინა პროექტირება და მონტაჟი.

კონკურსში მონაწილეობა მიიღო ორმა ფირმამ - „ხარკოვის მეტროსერვისმა“ და გერმანულმა ფირმა „ადტრანსმა“. რადგანაც „მეტროსერვისმა“ არ წარმოადგინა ტექნიკური დოკუმენტაცია სატენდერო დოკუმენტების შესაბამისად, მათი წინადადება უარყოფილი იქნა და შემდგომი მოლაპარაკება გაიმართა ფირმა „ადტრანსთან“. სამწუხაროდ, „ადტრანსმა“ თავის წინადადებაში არ მიიღო მხედველობაში სამუშაოს დაყოფის პრინციპი და მათმა წინადადებაში შეადგინა 2.6 მლნ. აშშ დოლარი.

ბიუჯეტის მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად სააგენტომ გამართა მოლაპარაკება „ადტრანსთან“ ფასის დაკლებაზე. პარალელურად, ხორციელდება მსოფლიო ბაზრის შესწავლა აღნიშნული საკითხზე ინტერნეტის მეშვეობით მუნიციპალური მომსახურების განვითარების დამოუკიდებელი სააგენტო დაუკავშირდა სისტემის პოტენციურ მომწოდებელ რამოდენიმე კომპანიას (ისეთი ცნობილი კომპანიების ჩათვლით, როგორცაც „ჯენერალ ელექტრიკ ფანუკ აუტომოტივს“, „პანელი“, „როკველ აუტომოტივს“, „შნიდერ ელექტრიკ მოდიკონი“, „ალენ ბრდელი“, „ნეშლ ინსტრუმენტს“). ამ კონტრაქტების საფუძველზე დადგინდა, რომ საკონკურსო დოკუმენტაციით განსაზღვრული საკონდისი და მომსახურების ფასი არ უნდა აჭარბებდეს 500.000-550.000 აშშ დოლარს.

„ადტრანსთან“ მოლაპარაკების შედეგად მიღწეულ იქნა შემდეგი შედეგები: მეტროპოლიტენის განცხადებაზე დაყრდნობით წინადადებაებიდან ამოღებულ იქნა კაბელები და გარდაამქმნელები (ამ შემთხვევაში სისტემაში გამოყენებული იქნებოდა მეტროში არსებული ძველი კაბელი, რომელიც მუშა მდგომარეობაშია) და მოზაიკური ფარი (ხარჯების შესამცირებლად მოზაიკური ფარის პროექტის მოშორებასა და მოზაიკური ფარის შესყიდვას განახორციელებს ადგილობრივი საინჟინრო ფირმა). „ადტრანსის“ ახალმა წინადადებაში შეადგინა 658.000 აშშ დოლარი.

ეს წინადადება კვლავ მიუღებელი რჩება მთელი მიზეზების გამო. დარჩენილი თანხა არ იქნება საკმარისი მონტაჟის ჩასატარებლად, ამას გარდა, ძველი კაბელების დატოვების გამო სისტემა ტექნიკურად არასრულყოფილი იქნება, მიუხედავად მასზე განუთლი მნიშვნელოვანი ხარჯებისა.

ამასთან ერთად აღმოჩნდა, რომ „ადტრანსი“ აპირებდა კონტრაქტით გათვალისწინებული საკონდისი და მომსახურების მონაწილეობის მილიანად გადაცემას ერთობლივი სანარმო „აბზ მოსკოვი-რელე ჩებოკსარი“-სათვის, რაც მსოფლიო ბანკისათვის აბსოლუტურად

მიუღებელია. შემდგომ ამ მიზეზზე დაყრდნობით „ადტრანსმა“ მოითხოვა კონტრაქტის გაფორმება ფირმასთან „აბზ მოსკოვი-რელე ჩებოკსარი“.

ამგვარად, ერთადერთ გამოსავალს შექმნილი მდგომარეობები წარმოადგენს ახალი ტენდერის გამართვა იმ ფირმებს შორის, რომლებთანაც ჰქონდა მოლაპარაკება სააგენტოს მსოფლიო ბაზრის შესწავლის პროცესში. ამ შემთხვევაში სამუშაოები შესრულდება არსებული ბიუჯეტის ფარგლებში და თავიდან ავიცილებთ სისტემაში ძველი კაბელების გამოყენებას.

მუნიციპალური მომსახურების განვითარების დამოუკიდებელი სააგენტოს წინადადებაები ამჟამად განხილვის სტადიაშია მსოფლიო ბანკში და მსოფლიო ბანკის თანხმობის შემთხვევაში, სააგენტო ჩაატარებს ასევე საერთაშორისო კონკურსს მოკლე სისხ მიხედვით რაც, მიუხედავად დროის დაკარგვისა, საშუალებას მოგვცემს გაცნობილი მნიშვნელოვანი ფინანსური ეკონომია აღნიშნული კომპონენტის განხორციელებისას.

2. ბათუმის ნავთობსადგომის დამკვიდრების მშენებლობა.

პროექტის მიხედვით გათვალისწინებულია ქ. ბათუმის ნავთობსადგომთან მომხმარებელ მდ. ჭოროხზე დამკვიდრების მშენებლობის სამუშაოების ჩატარება. აღნიშნული საკითხი პირველ რიგში მნიშვნელოვანია ეკოლოგიური თვალსაზრისით. კედელმა წყალდამცობების დროს უნდა აღიკვეას შავი ზღვა მდ. ჭოროხის მეშვეობით ნავთობსადგომის მასების ჩაინძვრისაგან.

10 მარტს შედგა სატენდერო წინადადებების საჯარო გახსნის პროცედურა, რომელსაც ესწრებოდნენ ყველა მონაწილის წარმომადგენლები. გამოვლინდა რომ უმცირესი ფასი, რომელიც წარმოადგინა „აჭარავტოგზამ“ შეადგენს 722.573 აშშ დოლარს, საერთოდ კი წარმოადგენილი წინადადებების ფასები ამგვარად განაწილდა:

- ფირმა „აჭარავტოგზამ“ 722.573 აშშ დოლარი.
- სს „საქგვირაბმშენი“ 737.145 აშშ დოლარი.
- სს „მშენებელი-96“ 918.107 აშშ დოლარი.
- სს „საქეკვიდრომშენი“ 970.207 აშშ დოლარი.

ერთი შეხედვით ფირმა „აჭარავტოგზამ“-მ მოიგო ტენდერი, მაგრამ სააგენტომ ვერ მიანიჭა მას კონტრაქტი ღირებულებით 722.573 აშშ დოლარს, რადგანაც პროექტის ბიუჯეტი ამ სამუშაოსთვის ითვალისწინებს სულ 350.000 აშშ დოლარს (შესაბამისად შემცირდება ასაშენებელი კედლის სიგრძე). სააგენტო ყურადღებით განიხილა ეს წინადადება და

ჩაატარა შესაბამისი განმარტება და აღმოჩნდა რომ 350.000 აშშ დოლარი საკმარისია მხოლოდ 140-150 მ. სიგრძის კედლის მშენებლობისათვის. ამის შემდგომ სააგენტომ მიმართა საქართველოს განვითარება და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს, რათა მათ წარმოეგინათ კვალიფიკაციური დასკვნა იმის შესახებ მოგვცემს თუ არა 140 მ. სიგრძის კედლი მინიმალურად სასურველ ეფექტს მიიღებს. სამინისტროს ექსპერტები მუშაობენ ამჟამად ამ საკითხზე.

3. განთავსების სამინისტროს სასწავლო-მეთოდური ცენტრის ალდგენა-რეკონსტრუქცია.

მსოფლიო ბანკი დაეთანხმა საქართველოს მთავრობის წინადადებას. პროექტის სარეზერვო თანხებით დაფინანსებულ იყო განათლების სამინისტროს სასწავლო-მეთოდური ცენტრის ალდგენა-რეკონსტრუქცია. როდესაც ჩატარდა ხანგრძლივი შენობის შესწავლა და შესდგა ტექნიკურ-ეკონომიკური დასაბუთება, აღმოჩნდა რომ სარეაბილიტაციო სამუშაოები ედირება დაახლოებით 2 მლნ. აშშ დოლარი. რადგანაც პროექტის გათვალისწინებული თანხა არ არის საკმარისი დარჩენილ თანხას (დაახლოებით 1 მლნ. აშშ დოლარს გაიღებს მთავრობა). რაზეც ახსენებდა განათლების და ფინანსთა სამინისტროს პრინციპული დასტურით.

საპრეკვალიფიკაციო განაცხადების წარმოდგენის ბოლო ვადა იყო 17 მარტი. 24 თებერვალს ევროპულ, რუსულ და ქართულ პრესაში გამოქვეყნებულ განაცხადებს საპრეკვალიფიკაციის შესახებ გამოცხადებულა და სარეკვალიფიკაციო დოკუმენტები შეიძინა 13-მა ფირმამ. მათ შორის იყო 5 - ქართული, 2 - თურქული, 1 - გერმანული, 1 - ჩინური, 1 - რუსული, 1 - ბერძნული 1 - ჩეხური და 1 - სლოვენური. მიღებული იქნა 6 განაცხადი. პერეკვალიფიკაცია გაიარა სამმა ფირმამ:

- 1. სს „საქგვირაბმშენი“, საქართველო
- 2. ერთობლივი სანარმო: „ელინიკი ტენდეროშკი ა.ე.“ და „ათენა ს.ა.“, საბერძნეთი
- 3. „სკტ ინტერნეშენლ დედ“, სლოვენია

ამ ფირმებს უახლოეს მომავალში დაეგეზავნებათ საკონკურსო დოკუმენტაცია და ისინი მონაწილეობას მიიღებან ტენდერში.

მსოფლიო ბანკის ეს მუნიციპალური პროექტები ხელს უწყობს დევნილთა რეინტეგრაციის სანჯის ეტაპზე სახალაქო მომსახურებაზე პასუხისმგებლობისა და მოვალეობის მუნიციპალიტეტებისათვის გადაცემას. დევნილთა რეინტეგრაციის პროცესმა თავის მხრივ ხელს უწყობს ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებას.

ადგილობრივი მმართველობის სფეროში

მუნიციპალური პროექტები უზრუნველყოფენ ადგილობრივი ორგანოების ორგანიზაციული, მართვისა და ფინანსურ-ეკონომიკური ბაზის გაუმჯობესების დახმარების გზით მუნიციპალური მომსახურების განვითარებასა და უზრუნველყოფაზე უფლებამოსილების თანდათანობით ქვედა რგოლებისათვის გადაცემას; ადგილობრივ საზოგადოებრივ მომსახურებათა და ადმინისტრაციულ ფუნქციონირებას განხორციელების ეფექტურობის ზრდას ადგილობრივი და საერთაშორისო ინტერესების ერთიანობის უზრუნველყოფის, მოქალაქეთა თვითმმართველობის უფლების გარანტირებისა და საზოგადოების თვითორგანიზების საფუძველზე.

მუნიციპალური პროექტები ითვალისწინებენ საქართველოს რეგიონების მიხედვით შესაბამის კონკრეტულ მთისძიებათა დაგეგმვასა და გატარებას. მათ შორის: ადგილობრივი ეკონომიკური ინფრასტრუქტურის (მუნიციპალური მომსახურების საკომუნიკაციო, საინფორმაციო და სხვა ობიექტები) განვითარების პროგრამებს; ადგილობრივი სოციალური ინფრასტრუქტურის (განათლების, სამედიცინო და სხვა ობიექტებით) რეაბილიტაციისა და შემდგომი განვითარების სახელმწიფოებრივ ღონისძიებებს.

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტმა შესაძლებლობა მოგვცა მისი განხორციელების პროცესში შემგვანვალა ვითარება ხელისუფლების დაბალ დონეზე. მუნიციპალურ დონეზე მიმდინარეობს აქტიური საინვესტიციო საქმიანობა, რომელიც ხელს უწყობს სოციალური ინფრასტრუქტურის ობიექტების რეაბილიტაციასა და მშენებლობას; კერძოდ, საინვესტიციო თანხები გამოყენებულ იქნა მუნიციპალურ საკუთრებაში მყოფი განათლების, ჯანმრთელობის დაცვის, სოციალური მომსახურების, გარემოს დაცვისა და სხვა დანიშნულების ობიექტების რეაბილიტაციისა და მშენებლობის დასაფინანსებლად.

პროექტის განხორციელებისას საჯაროობისა და მოსახლეობის ინტერესების დაცვის უზრუნველსაყოფად მოეწყო მოსახლეობის სოციალური გამოკითხვები, რამაც უზრუნველყო სწორი საინვესტიციო პოლიტიკის განხორციელება. ეს გამოკითხვები ორ მიზანს ისახავდა: გვიჩვენა თუ სად იყო სუსტი ადგილები ადგილობრივი მოსახლეობის აზრით ადგილობრივ ემთხვევა მოსახლეობის აზრი ადგილობრივი მმართველობის მოსაზრებებს.

ზოგიერთ მუნიციპალიტეტში ჩატარდა და პროცესი. მისი ძირითადი მიზანია გამოავლინოს ისევე მიმდინარეობს მუნიციპალური აუდიტის და შეფასების მუნიციპალიტეტების ფინანსური, ტექნიკური, მმართველობითი და სხვა მიმართულებებით არსებული მდგომარეობა, ანუ წარმოადგინოს რეალური სურათი

მუნიციპალიტეტებში არსებული ვითარების შესახებ.

საინტერესოა აღინიშნოს ის ფაქტი რომ, როდესაც საუბარი იყო სკოლების შეკეთებაზე ორი მოსაზრება წარმოიშვა: ერთი რომ, გაკეთებულიყო რამდენიმე სკოლა საფუძვლიანად და მეორე, შეკეთებინათ თითქმის ყველა სკოლა თითოეულზე მცირე დანახარჯებით (პირველადი თბოიზოლაცია). უპირატესობა ქართველმა ექსპერტებმა მინიჭეს მეორე მოსაზრებას გაკეთებულიყო ბევრი და ნაწილობრივ. ეს იმით იქნა ახსნილი, რომ იმ პერიოდში სკოლებში მეცადინეოები არ მიმდინარეობდა სიცვიის გამო. ამიტომაც მოხდა უმეტესი სკოლების პირველადი თბოიზოლაცია (ფანჯრების, მინების ჩასმა და სხვა).

ის ფაქტი, რომ სკოლებში პირველადი თბოიზოლაცია ჩატარდა და საშუალება მისცა სკოლებს ფუნქციონირებისა ნამდვილად დადებითი ფაქტია. მაგრამ აქვე უნდა აღინიშნოს ის ფაქტიც, რომ თანხების ასეთმა განაწილებამ გამოიწვია სახსრების ძლიერი დანაწევრება და

მოსახლეობისათვის შეუმჩნეველი რჩება მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის შედეგები.

როგორც ზემოთ იყო ნათქვამი ქ. თელავში შეკეთდა სამი სკოლა და ერთი სავაადმყოფო. აქ შესრულებული სამუშაოების შედეგის შესახებ საზოგადოებრივი აზრი უფრო დადებითია. ასევე წყალმომარაგების თუ სხვა სისტემებში შესრულებული სამუშაოებს ცალკეული ორგანიზაციები დამაკმაყოფილებლად აფასებენ.

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის განხორციელებით უკვე შეიქმნა „მუნიციპალური მომსახურების განვითარების დამოუკიდებელი სააგენტოს“ სახით ამ საკითხებზე მომუშავე სპეციალისტთა ჯგუფი.

ყველაზე უმთავრესი და მნიშვნელოვანი კი ის ფაქტია რომ მსოფლიო ბანკის ექსპერტები დადებითად აფასებენ შესრულებულ სამუშაოებს და ხელს უწყობენ საქართველოში დამატებით ახალი კრედიტების მოზიდვას.

ცხრილი №1: მსოფლიო ბანკის მიერ გამოყოფილი პროექტები

პროექტი	კრედიტის თანხა (მლნ. აშშ დოლარი)	საბჭოს სხდომის თარიღი	ჩარიცხული თანხა (მლნ. აშშ დოლარი)				სულ
			1995 წ.	1996 წ.	1997 წ.	1998 წ.	
სოფლის მეურნეობის განვითარება	15.0	03/25/97				3.0	3.0
კულტურის მემკვიდრეობა	4.49	02/13/98					
ჯანდაცვა	14.0	04/25/96			1.0	1.3	2.3
ინსტიტუციონალ. მშენებლობა	10.1	07/05/94	2.6	4.8	2.7	0.6	10.7
მუნიციპ. განვ. და დეცენტრალიზაცია	20.9	07/15/97				1.3	1.3
მუნიციპ. ინფრ-სტრუქტ. რეაბილ.	18.0	11/08/94	0.6	8.1	6.5	0.9	16.1
ნავთობის ინსტიტ. მშენებლობა	1.4	04/08/97				0.3	0.3
ენერჯო სექტორის რეაბილიტაცია	52.3	06/03/97				17.0	17.0
სტრუქტურული გარდაქმნის კრედიტი (სგკ)	60.0		დახურულია				59.6
სგტდკ	4.8	04/18/96			1.1	1.5	2.6
სგკ II	60.0	09/04/97				40.7	40.7
სგტდკ II	4.8	09/04/97				1.0	1.0
რეაბილიტაცია	75.0		დახურულია				75.0
სოციალური ინვესტ. ფონდი	20.0	12/11/97					
ტრანსპორტი	12.0	01/18/96			4.9	2.9	7.8
სულ	372.79		3.2	12.9	16.2	70.5	237.4

ცხრილი №2: ქვეყნის დახმარების სტრატეგიის საკრედიტო პროგრამა 1998-2000 ფისკალური წლებისათვის

წლები	კრედიტის დასახელება	კრედიტის თანხა (მლნ. აშშ დოლარი)
1998	სგკ II და სგტდკ II	65.0
	სოციალური ინვესტიციის ფონდი	20.0
	წყალმომარაგების მართვა	25.0
	შავი ზღვის ინტეგრირებული გარემო	3.0
	სულ:	113.0
1999	სგკ III და სგტდკ III	45.0
	ტრანსპორტი	27.0
	განათლება	15.0
	ენერჯო სექტორის განვითარება	10.0
	სასაპარტლო რეფორმა	10.0
სულ:	107.0	
2000	სგკ IV	30.0
	ჯანდაცვა II	15.0
	სოფლის მეურნეობა II	20.0
	გამხედველობა	15.0
	ელექტროენერჯის განაწილება და გადაცემა	20.0
	სულ:	100.0
სულ 1998-2000 წლებისათვის	320.0	

წყარო: მსოფლიო ბანკის საქართველოს წარმომადგენლობა

ცხრილი №3 მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის კრედიტის თანხების მიღება წლების მიხედვით

	წლები					
	1997	1998	1999	2000	2001	სულ
IDA	0.5	4.7	7.5	5.5	2.7	20.9
საერთო	0.5	5.2	12.7	18.2	20.9	20.9

ცხრილი №4 მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტის ხარჯების: ჯამი კომპონენტების მიხედვით

კომპონენტი	IDA	სახელმწიფო	სულ
ეროვნული ინსტიტუციონალური განვითარება	3.3	1.0	4.3
მუნიციპალური ინსტიტუციონალური განვითარება	1.3	0.1	1.4
სულ ინსტიტუციონალური განვითარება	4.6	1.1	5.7
ფიზიკური ინვესტირება	16.3	4.1	20.4
სულ	20.9	5.2	26.1

ცხრილი №5 შერჩეული მუნიციპალიტეტების სია

რეგიონები	ძირითადი შერჩევა	მოსახლეობა (ათასებში)	სარეზერვო შერჩევა	მოსახლეობა (ათასებში)
თბილისი	თბილისი	1254.1		
ფოთი	ფოთი	50.2		
კახეთი	თელავი	78.7		
მცხეთა-თიანეთი	ყაზბეგი	6.2	დედოფლისწყარო	36.1
			1. დუშეთი	37.9
			2. მცხეთა	65.5
შიდა ქართლი	გორი	174.6	ხაშური	69.6
იმერეთი	ქუთაისი	240.6	ტყეშელა	36.4
სამცხე-ჯავახეთი	ახლციხე	54.3	ახალქალაქი	70.8
რაჭა-ლეჩხუმი	ამბროლაური	17.0	ცაგერი	16.1
ქვემო სვანეთი				
გურია	ოზურგეთი	91.8	ჩონატაური	26.7
სამგრელო	ზუგდიდი	128.7	მესტია	14.1
ზედა სვანეთი				
ქვემო ქართლი	რუს ავი	155.5	გარდაბანი	120.2
აჭარის ავტ.	ბათუმი	137.1	ქობულეთი	59.3
რესპუბლიკა				

წყარო: მუნიციპალურ პროგრამათა განხორციელების საკოორდინაციო ცენტრი

ცხრილი №6 მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის დამფინანსებლები.

დამფინანსებელი	თანხა (მლნ. აშშ დოლარი)
მსოფლიო ბანკი	18.0
USAID	0.3
საქართველოს მთავრობა	1.4
სულ პროექტი	19.7

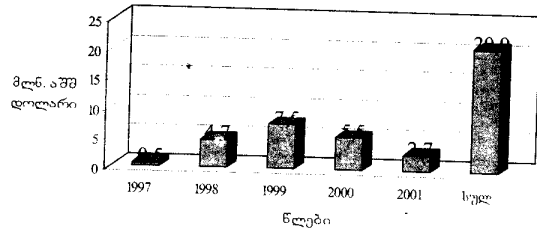
ცხრილი №7 მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტზე გამოყოფილი თანხების მიზნობრიობა.

№	კომპონენტები	ათვისებული	გადახდილი	გამოყოფილი თანხა	დარჩენილი სამუშაო	ბალანსი
1	თბილისის მუნიციპალტეტი	11,149,924	11,149,924	11,411,880	763,146	(-) 501,190
	გათიზობა/ენერჯის დაზოგვა	5,118,045	5,118,045	4,634,700		(-) 483,345
	მეტრო	2,250,814	2,250,814	3,013,960	763,146	0
	მინისზედა ტრანსპორტი	1,249,075	1,249,075	1,214,050		(-) 35,025
	წყალმომარაგება	1,488,171	1,488,171	1,488,850		679
	ნარჩენი წყლები	687,845	687,845	698,860		11,015
	ყვარი ნარჩენები	355,974	355,974	361,460		5,486
2	ბათუმის მუნიციპალტეტი	2,095,167	2,095,167	2,446,910	300,000	51,743
	წყალმომარაგება	502,911	502,911	821,970		319,059
	ნარჩენი წყლები (კანალიზაცია)	1,061,712	1,061,712	1,064,710		2,998
	ყვარი ნარჩენები	530,544	530,544	560,230	300,000	270,314
3	ფოთის მუნიციპალტეტი	1,115,858	1,037,388	1,092,080		(-) 23,778
	ნარჩენი წყლები	907,858	829,388	841,740		(-) 66,118
	ყვარი ნარჩენები	208,000	208,000	250,340		42,340
4	თელავი	199,911	199,911			
5	ზუგდიდი	258,330	258,330			
6	სენაკი	200,650	200,650			
7	ჭიათურა	99,476	99,476			
8	ქუთაისი	529,694	529,694			
	სხვა მუნიციპალიტეტებზე სულ	1,296,429	1,296,429	1,225,990		(-) 70,439
9	თბილისი II	293,506	293,506	300,000		6,494
	სასწრაფო დახმარების მანქანები					
	განათლების სამინისტროს სასწავლო-საედიუკაციო ცენტრი	91,275		1,000,000	908,725	0
10	მილიანი ინვესტირება	16,042,159	15,963,689	17,476,860	197,187	(-) 537,170
	ინსტიტუციონალური განვითარება სულ	1,656,791	1,656,791	2,213,140	19,179	537,170
	სააგენტოს ხარჯები	315,676	315,676	306,530	19,179	(-) 28,325
	დახმარე საქმიანობა	923,008	923,008	754,770		(-) 168,238
	ა) ტექნიკური დახმარება					
	საზოგადოებრივი ურთიერთობების კომპანია	89,865	89,865	102,630		(-) 12,765
	გ) საკონსულტაციო მომსახურება	174,729	174,729	437,430		262,701
	დ) შესწავლები	153,513	153,513	611,780		458,267
	სულ პროექტი	17,698,950	17,620,480	19,690,000	1991,050	0

წყარო: მუნიციპალური მომსახურების განვითარების დამოუკიდებელი სააგენტო

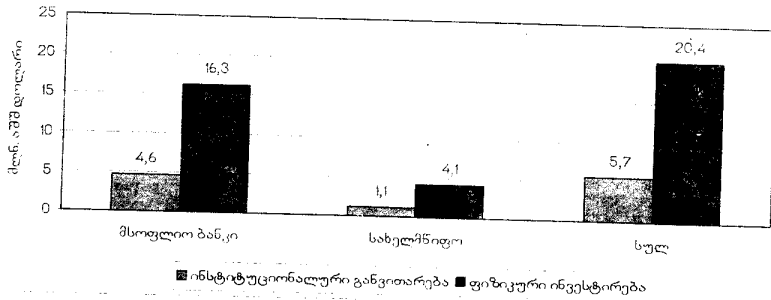
გრაფიკი №1

მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის კრედიტის მიღების გრაფიკი

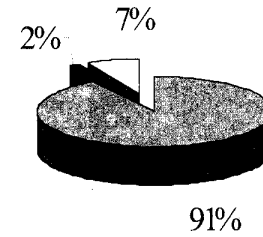
გრაფიკი №2

მუნიციპალური განვითარებისა და დეცენტრალიზაციის პროექტის ხარჯები კომპონენტების მიხედვით

გრაფიკი №3

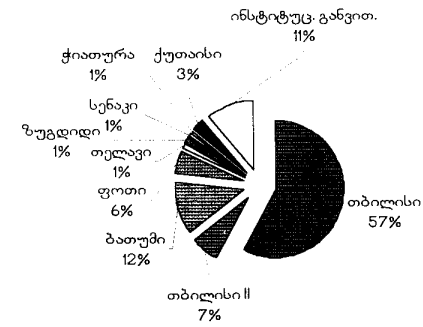
მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტის დამფინანსებლები

■ მსოფლიო ბანკი ■ USAID □ საქართველოს მთავრობა

გრაფიკი №4

მუნიციპალური ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროექტში გამოყოფილი თანხა

მოგების გადასახადის საკონტროლო

დავით ამაღლობელი

ქვეყნის საგადასახადო სისტემაში პირდაპირი სახის გადასახადებს შორის ერთ-ერთ ძირითად რგოლს მოგების გადასახადი წარმოადგენს. საქართველოშიც სხვა არსებული გადასახადების ფონზე მოგების გადასახადს ერთ-ერთი ცენტრალური ადგილი უკავია. წინამდებარე თემის მიზანია წარმოჩინდეს მოგების გადასახადთან დაკავშირებით საქართველოში არსებული მდგომარეობა და დაისახოს ცალკეული კონკრეტული ღონისძიებები სიტუაციის გაუმჯობესების თვალსაზრისით.

უკანასკნელი რაზმადიწიწი წლის განმავლობაში მოგების გადასახადის ხაზით მიღებული სახელმწიფო შემოსავლის ზრდას განვიხილავ.

საქართველოს საგადასახადო კოდექსის თანახმად მოგების გადასახადის გადასახადები არიან საქართველოს სანარმოები და უცხოური სანარმოები. უკანასკნელი რაზმადიწიწი წლის განმავლობაში მოგების გადასახადის ხაზით მიღებული სახელმწიფო შემოსავლები ზრდას განიცდიდა. ასე მაგალითად, თუკი 1994 წელს მოგების გადასახადით დაბეგრებიდან მიღებულ იქნა 11.6 მილიონი ლარი, 1997 წელს ეს მაჩვენებელი 38.8 მილიონი ლარი იყო (იხ. ნახ. №1).

მართალია საბარათებო საგადასახადო შემოსავლების წილი მზაში კალიბს მცირდება (0.6% — 1997 წელს), მაგრამ ამ ფონზე მოგების გადასახადის წილი განსაკუთრებულად დაბალია.

თუკი ერთობლივ შიდა პროდუქტში მოგების გადასახადის წილის მიხედვით ვიმჯელებთ, აღსანიშნავია, რომ ეს მაჩვენებელი საკმაოდ დაბალია და ბოლო ორი წლის განმავლობაში 2 პუნქტით შემცირდა და 1997 წელს 0.6% შეადგინა. მართალია საგადასახადო შემოსავლების წილი მშპ-ში საქართველოში ძალიან მცირეა (11% — 1997 წელს), მაგრამ ამ

ფონზე მოგების გადასახადის წილი განსაკუთრებულად დაბალია (იხ. ნახ. №2). რაც შეეხება მოგების გადასახადის წილს ერთობლივ საგადასახადო შემოსავლებში, უნდა აღინიშნოს, რომ ამ მხრივ ტენდენცია კლებისკენა მიმართული. ასე მაგალითად, თუკი 1994 წელს მოგების გადასახადით მიღებული შემოსავლების წილი მთლიან საგადასახადო შემოსავლებში 28.2% იყო, 1997 წელს ამ ციფრამ მხოლოდ 8% შეადგინა. ამ გაჩერების ახსნა ძირითადად იმით შეიძლება, რომ სხვა გადასახადებიდან მიღებული შემოსავლების ზრდის ტემპები გაცილებით უსწრებდა წინ მოგების გადასახადით დაბეგრებიდან მიღებული შემოსავლების ზრდას, რამაც მოგების გადასახადის მეორეხარისხოვანი გადასახადად გადაქცევას შეუწყო ხელი და 1997 წელს მთლიან საგადასახადო შემოსავლებს შორის მოგების გადასახადი მე-5 ადგილზე იმყოფებოდა. მაშინ როდესაც მსოფლიოს მთელ რიგ განვითარებულ ქვეყნებში მოგების გადასახადს საერთო საგადასახადო

უკანასკნელი წლების განმავლობაში მოგების გადასახადის გზით მიღებული შემოსავლების ზრდას განვიხილავ. ამ შემოსავლებში მზაში კალიბს მცირდება (0.6% — 1997 წელს), მაგრამ ამ ფონზე მოგების გადასახადის წილი განსაკუთრებულად დაბალია.

შემოსავლების სტრუქტურაში მე-2 ან მე-3 ადგილი მაინც უჭირავს (იხ. ნახ. №3, №4, №5). უკანასკნელი წლების განმავლობაში ბიუჯეტში მოგებას გადასახადის გზით მიღებული დაგაბილი შემოსავლები საგრძობლად ჩამორჩებოდა ფაქტიურ ციფრებს. ასე მაგალითად, 1996 წელს გეგმა შესრულებულ იქნა 55.7%-ით, ხოლო 1997 წელს კი — 62.6%-ით. ბიუჯეტის შეუსრულებლობის ტენდენცია რამდენადმე გაგრძელდა 1998 წლის იანვარში, როდესაც გეგმა მხოლოდ 82%-ით შესრულდა. სამაგიეროდ მომდევნო თებერვალ-მარტის თვეებში სიტუაცია რადიკალურად შეიცვალა და თებერვალში გეგმა 129.1%-ით, ხოლო მარტში 192.6%-ით შესრულდა. ასე რომ მთლიანობაში 1998 წლის პირველ კვარტალში მოგების გადასახადის გეგმა 139.6%-ით შესრულდა. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ როგორც წინა წლების გამოცდილება ადასტურებს წლის პირველი კვარტალი ყოველთვის გეგმის გადამატებით შესრულებით ხასიათდება,

თუკი 1994 წელს მოგების გადასახადით მიღებული შემოსავლების წილი მთლიან საგადასახადო შემოსავლებში 28.2% იყო, 1997 წელს ამ ციფრამ მხოლოდ 8% შეადგინა.

ხოლო მომდევნო პერიოდებში ფაქტიური შემოსავლები დაგეგმილს ჩამორჩება ხოლმე (იხ. ცხრილი №1).

იმ ძირითად პრაქტიკულ საკითხებს შორის, რომლებიც ამა თუ იმ ბიზნესის შემოსავლის დაანგარიშებასთან დაკავშირებით წარმოიქმნება ხოლმე უკავშირდება ამ ბიზნესის კაპიტალურ აქტივებსა და პასივებს. მოკლედ ვისაუბროთ თითოეული მათგანის შესახებ.

ბუღალტრული აღრიცხვის პრინციპებიდან გამომდინარე კაპიტალურ აქტივებზე განულები დაწინაურების გადასახადებზე ხდება გავრცელებული პერიოდული აღრიცხვის პრინციპით იქნა გამოყენებული აღნიშნული აქტივი შემოსავლის დაანგარიშების პროცესში. თუმცა დაზუსტებით იმის თქმა თუ რამდენი კაპიტალური აქტივი დაიხარჯა არ შეიძლება, ამიტომაც საერთო განაკვეთები იქნა დაწესებული, რომლის მიხედვითაც ხდება აქტივის თავდაპირველი ღირებულების პერიოდული ჩამოწერა.

აქტივის იდეალური ამორტიზაციის ანარიცხვის განრიგი უნდა იყოს მაქსიმალურად მიახლოებული ამა თუ იმ აქტივის რეალურ ეკონომიკურ გაუფასურებასთან. ნებისმიერი კანონი, რომელსაც ადგილი ექნება აქტივის ღირებულების ჩამოწერის პროცესში გამოიწვევს ასევე იდეალური საგადასახადო ბაზიდან გადახვევას. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, დასაბეგრი მოგება იქნება ხელოვნურად შემცირებული ან გადამეტებული, როცა ამორტიზაციის ანარიცხვის განაკვეთი განსხვავდება აქტივის რეალური ეკონომიკური გაუფასურებისაგან. იმისათვის, რომ აქტივი მოხდეს ამორტიზირებადი ძირითადი საშუალებების სიაში საჭიროა, რომ მას გააჩნდეს ერთი ან მეტი წლის მუშა ფუნქციონირების ხანგრძლივობა.

გამომდინარე იმ მოსაზრებიდან, რომ როგორც ადმინისტრაციული, ისე პრაქტიკული თვალსაზრისით შეუძლებელია ცვეთის ისეთი სისტემის შემუშავება, რომელიც ზუსტ შესაბამისობაში იქნება თითოეული გუფის აქტივის რეალურ ეკონომიკურ ცვეთისთან, შემუშავებულ იქნა ზოგადი წესები, რომლის მიხედვითაც უნდა მოხდეს ამორტიზაციის ანარიცხვის ჩამოწერა. აღსანიშნავია, რომ დღესდღეობით მსოფლიოში ყველაზე ფართოდ გავრცელებულია ძირითადად ორი ტიპის ცვეთის წესი. პირველი წესის თანახმად, რომელსაც წრფივი ხაზის მეთოდი ეწოდება ამა თუ იმ აქტივის ისტორიული ღირებულება ჩამოიწერება თანაბარი ოდენობებით იმის ფუნქციონირების პერიოდის განმავლობაში. მაგალითისათვის, თუკი ესა თუ ის საოფისო აღჭურვილობის ისტორიული ღირებულება (ანუ ღირებულება, რომლითაც იგი იქნა შექმნილი და დამონტაჟებული) 600 დოლარის ტოლია, ხოლო ის გუფი, რომელშიც აღნიშნული

აღჭურვილობა შედის 10%-იანი ცვეთის ნორმის ქვეშ ხდება მაშინ ყოველწლიურად 10 წლის განმავლობაში უნდა მოხდეს 60 დოლარის ჩამოწერა. მეორე მეთოდი პრინციპულად განსხვავდება პირველისაგან, რადგან ამ შემთხვევაში ყოველწლიურად ჩამოსაწერი ღირებულების თანხა მიიღება აქტივის არა ისტორიული ღირებულების, არამედ წლის ბოლოს არსებული საბალანსო ღირებულების (რომელიც ბუღალტრულ წიგნებში ნაჩვენებია) ფიქსირებული ცვეთის ნორმაზე გამრავლებით. აქტივის საბალანსო ღირებულება განსხვავებით ისტორიული ღირებულებისაგან მცირდება ყოველწლიურად, რადგან მასში აისახება გასული წლების ცვეთის თანხები. აღნიშნულ მეთოდს კლებადი თანხის მეთოდი ეწოდება. მსგავსება პირველ და მეორე მეთოდებს შორის იმაში მდგომარეობს, რომ თითოეული იყენებს აქტივის კლასიფიკაციას. როგორც წესი ის თუ ამორტიზაციის დარიცხვის რომელ წესს იყენებს ქვეყანა ნაჩვენებია საგადასახადო კანონმდებლობაში. საქართველოს საგადასახადო კოდექსის თანახმად აქტივის თითოეული გუფის საამორტიზაციო ანარიცხვის ოდენობა გამოიანგარიშება საგადასახადო წლის ბოლოს გუფის ღირებულების ბალანსთან არსებული ცვეთის ნორმების შეფარდებით ანუ ჩვენთან გამოიყენება კლებადი ბალანსის მეთოდი. კოდექსით განსაზღვრულია მხოლოდ პრინციპი ცვეთის თანხების დარიცხვისა, ხოლო პრაქტიკაში კი ჩვენთან გამოიყენება ორმაგი დარქარების მეთოდი, რაც გულისხმობს, რომ არსებული ცვეთის ნორმები უნდა გამრავლდეს ორზე ამორტიზაციის ანარიცხვის დასაანგარიშებლად. საქართველოს საგადასახადო კოდექსით საშუალებები, რომლებიც ექვემდებარება ამორტიზაციას, კლასიფიცირდება ხუთ საამორტიზაციო გუფად (იხ. ცხრილი №2).

შევიდაროთ საქართველოში არსებული ამორტიზაციის ნორმები და მეთოდი განვიტარებოთ ქვეყნების პრაქტიკასთან. ამისათვის (იხ. ცხრილი №3).

10% კბX7 შედეგ 5% წს ნიშნებს, რომ შეიძლება განმავლობაში გამოიყენება კლებადი ბალანსის მეთოდი, შემდეგ 5%-იანი წრფივი ხაზის მეთოდი აქტივის სრულ გაუფასურებამდე.

საკონტროლო მეთოდები დასარიცხვი ცვეთის თანხები აღვამატებთ თითოეული ზომით დასახელებული ქვეყნის შესაბამის მაჩვენებლებს პირველი ოთხი წლის განმავლობაში

ცხრილიდან ჩანს, რომ შენობა-ნაგებობებზე ამორტიზაციის დარიცხვის განსხვავებული მეთოდები და ნორმები გამოიყენება სხვადასხვა ქვეყნების მიერ და ამასთან ქვეყნების უმრავლესობა ეყრდნობა წრფივი ხაზის მეთოდს. უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოში ყოველწლიურად დასარიცხვი ცვეთის თანხები

აღემატება თითოეული ზემოთ დასახელებული ქვეყნის შესაბამის მარცხენა პირველი ოთხი წლის განმავლობაში, თუმცა ამ მხრივ პირველ წელს გამოჩვენების წარმომადგენელ ირლანდია, სადაც სანარმოებს შესაძლებლობა აქვთ ჩამოწერონ შემობა-ნაგებობების პირველი დივიზიონების 50% პირველი წლის განმავლობაში. უმჯობესი იქნება თუკი შეიცვლება საქართველოში არსებული პრაქტიკა და გაზარდებულ იქნება ირლანდიური გამოცდილება, რადგან ახლად დაარსებულ სანარმოებს გაუძნდებათ მნიშვნელოვანი შედეგით თავისი ფუნქციონირების პირველ წელს და მათ ნაკლები სურვილი ექნებათ თავიდანვე იზრუნონ გადასახადების თავის არიდებაზე. ასევე უმჯობესი იქნება თუკი კლებადი ბალანსის მეთოდის შეცვლა მოხდეს ნარგები ხაზის მეთოდით, რომელიც შედარებით იოლი გამოსაყენებელია და მსოფლიოს ქვეყნების უმრავლესობა ამ მეთოდს იყენებს. აღსანიშნავია, რომ საკუთარი ეკონომიკის გამოცდების მიზნით მშ-იან წლებში დიდი ბრიტანეთის მიერ შემოღებულ იქნა იგივე პრაქტიკა, რომელსაც ირლანდია დღეს იყენებს.

საქართველოში მოქმედი 20%-იანი ტარიფი, როგორც გეოგრაფიკული კონკრეტული, ასევე საერთაშორისო სტანდარტებთან შედარებით საკმაოდ დაბალია.

საქართველოს საგადასახადო კოდექსის თანხმად სანარმოს დასაბეგრი მოგება 20%-ით იბეგრება, მიუხედავად მოგების სიდიდისა. უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოში მოქმედი 20%-იანი ტარიფი, როგორც გეოგრაფიკული კონკრეტული, ასევე საერთაშორისო სტანდარტებთან შედარებით საკმაოდ დაბალია (იხ. ცხრ №4).

საგადასახადო კანონმდებლობის თანხმად ცალკეულ შემთხვევებში შესაძლებელია მოგების გადასახადის გადახდისაგან განთავისუფლება, მაგალითად საბიუჯეტო და საქველმოქმედო ორგანიზაციების მიერ მიღებული მოგება, ეკონომიკური საქმიანობით მიღებული მოგების გრადა; საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ მიღებული მოგება, საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ მიღებული მოგება და სხვა.

საქართველოს ეკონომიკის და სავაჭრო დეპარტამენტის განცხადებით გათვალისწინებით სახელმწიფოს მხრიდან განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს საინვესტიციო საქმიანობის ფართოდ გაშლას. აღნიშნული მიზნის მიღწევის ერთ-ერთი საშუალებად მოგების გადასახადის გამოყენებაც არის შესაძლებელი, რაც გამოიხატება იმაში, რომ უმჯობესი იქნება თუკი დასაბეგრი მოგების ის ნაწილი, რომელიც საინვესტიციო საქმიანობისათვის გამოიყენება განთავისუფლდეს გადასახადისაგან. რეინვესტირებული შემოსავლების გადასახადისაგან განთავისუფლებით მოსალოდნელია, რომ

მოგების გადასახადი დაბეგვრიდან მიღებული შემოსავლები შემცირდება, თუმცა ქვესტრუქტურული დადებითი ზეგავლენა მთლიანად ქვეყნის ეკონომიკაზე შენარმოების განვითარების თვალსაზრისით.

შემოთავაზებული იქნება თუკი მოხდეს მოგების გადასახადის განაკვეთის დიფერენცირება შემოსავლების მიხედვით, კერძოდ შედარებით დაბალი ტარიფი დაუნესდეს მცირე ზომის სანარმოებს. აღნიშნული ფაქტორი ხელს შეუწყობს ქვეყანაში მცირე ბიზნესის სანარმოთა მომარაგებას, ხოლო უკვე მოქმედი სანარმოებისათვის დამატებითი სტიმული იქნება, რათა აღარ მიმართონ შემოსავლების დამალვას. ყველაფერი ეს საბოლოო ჯამში განაპირობებს საერთო საგადასახადო ბაზის გაფართოებას და შესაბამისად შემოსავლების გადინებას.

იმისათვის, რომ საქართველომ, როგორც დამოუკიდებელი ქვეყანა მათთვის კუთვნილი ადგილი დაიმკვიდროს საერთაშორისო თანამეგობრობაში და გახდეს მსოფლიო ეკონომიკის ერთ-ერთი შემადგენელი უჯრედი, საჭიროა უკვე დღევანდელ ეტაპზე დაიხსნოს განსაზღვრული სტრატეგია, რომლის მიზანმიმართული შესრულების შედეგად მიღწეულ იქნება ქვეყნის ეკონომიკური პოტენციალის მაქსიმალური გამოყენება. უპირველესი საკითხი, რომელიც ამ შემთხვევაში წამოიჭრება არის საქართველოს ეკონომიკის სწორი დარგობრივი სტრუქტურის ჩამოყალიბება და მისი განვითარების მიმართულებების და საშუალებების განსაზღვრა. მომგებიანი დარგობრივი სტრუქტურის ჩამოყალიბება შესაძლებელია მხოლოდ თანამედროვე მსოფლიო ეკონომიკისათვის დამახასიათებელი ტენდენციებისადმი მხარის აბმით. საქართველოს ეკონომიკას ორიენტაცია უნდა შექონდეს ადგილობრივ იხით დარგებზე, რომლებიც ნაკლებ ფიზიკურ რესურსებს და მეტ ტექნო და მეცნიერებებად რესურსებს მოითხოვენ. თანამედროვე ეტაპზე საჭიროა განსაზღვრულ იქნეს გრძელვადიანი და მოკლევადიანი პრიორიტეტები. როდესაც მოკლევადიანი პრიორიტეტზე ვსაუბრობთ აქ პირველ რიგში უნდა გავითვალისწინოთ სოფლის მეურნეობის დარგები, რომლებიც ადრეულ წარსულში საქართველოს ეკონომიკის მსხვილ შემადგენელ ნაწილებს წარმოადგენდნ და რომელთა ექსპორტირებასაც ქვეყანა აწარმოებდა. კერძოდ ეს დარგებია ჩაის წარმოება, ღვინო და

ღვინომასალები, ციტრუსები და სხვა. გრძელვადიანი ჭრილობი აუცილებელია, რომ ეკონომიკაში გაიზარდოს უფრო პროგრესული დარგებზე და თანდათანობით, ტრანპორტივად მოხდეს უარის თქმა ზემოთ ჩამოთვლილ სოფლის მეურნეობის დარგებზე. ვინაიდან აგრარული ქვეყანა და განვითარებადი ქვეყანა დღევანდელ მსოფლიოში ასოცირდება ერთმანეთთან. გრძელვადიანი პრიორიტეტული დარგების განვითარების კვალობაზე თანდათანობით მოხდება ზემოთაღმოთვლილი შედარებით არამომგებიანი დარგების შეზღუდვა და რესურსების ახალ მომგებიან დარგებში გადაინება ანუ ქვეყნის ეკონომიკის გადამორიენტირება, რაც შედარებით უმჯობესი შედეგები გამოიქვეყნებს განხორციელება. როდესაც პრიორიტეტებზე ვსაუბრობთ, ამოსავალი ნერტილი მათი განვითარებისათვის იქნება სანყის ეტაპებზე არსებული სირთულეების მაქსიმალურად შემსუბუქება და მუდმივი სახელმწიფო მხარდაჭერა და ზრუნვა. მსოფლიო ეკონომიკის ტენდენციებიდან გამომდინარე აქცენტები უნდა იქნეს გადატანილი ახალ დარგებზე, რომლებიც საქართველოში ჯერ-ჯერობით არ ფუნქციონირებენ და არსებულ ზოგიერთ დარგზე ახალი დარგებიდან ყველაზე მეტი მოთხოვნილი მსოფლიო ბაზარზე სარგებლობს კომპიუტერული მომსახურება, კერძოდ პროგრამული მომსახურება, მონაცემთა დამუშავება და მათთან დაკავშირებული ტექნიკური და საკონსულტაციო მომსახურება. აღნიშნული დარგის განსაკუთრებულად საქართველოს ყველაზე მაღალი პირობა გააჩნია. ამასთან კომპიუტერული მომსახურება სპეციფიკური ხასიათის დარგია, რაც გამოიხატება მისი არნახული ტემპებით პროგრესირებაში. ამ დარგს დიდი ხნის ისტორია არ გააჩნია და შესაბამისად მისი შესწავლა დიდ სირთულეებთან არ არის დაკავშირებული. ამასთან გამოცდილება ამ დარგში არ შეიძლება ჩაითვალოს უპირატესობად, ვინაიდან აქ ყველაფერს წყვეტს რაციონალიზაციის საკმარისობა და სიხალეთა დანერგვის უნარი, რის საფუძველსაც გამჭვირვალე გონებისა და დიდი ხნით დაჯილდოებული ადამიანები წარმოადგენენ. კომპიუტერული მომსახურების დარგის განვითარებას საქართველოში არ დასჭირდება დიდი სახსრები, ვინაიდან ამისათვის არ არის საჭირო გრანდიოზული შენეხილობების ან თუნდაც გეგმების შექმნა. აღნიშნული დარგის უპირატესობად უნდა ჩაითვალოს, რომ იგი მოითხოვს შედარებით მცირე დანახარჯებს, მაშინ როდესაც ეკონომიკური მისგან მნიშვნელოვანი იქნება. თუ გავითვალისწინებთ იმატსაც, რომ ეს დარგები მთლიანად საზღვარგარეთის ბაზრებზე იქნება მიმართული, ადვილი მისახვედრია, რომ შემოსავალი ძირითადად უცხოურ ვალუტაში იქნება.

კომპიუტერული მომსახურება ერთი კომპონენტი უნდა გახდეს ქვეყნის მომავალი

დარგობრივი სტრუქტურისა სხვა მსგავსს, ახალ მეცნიერებებად დარგებთან ერთად. რაც შეეხება უკვე არსებულ, ტრადიციული დარგების განვითარებას, აქ სტრატეგია შემდგომი უნდა იყოს: საჭიროა თითოეული დარგის შიგნით ამორჩეულ იქნას წარმოების განსაზღვრული ვინო სფერო, სანარმო ალმორჩილი იქნას ნიშა თითოეული დარგის შიგნით, რომელიც საქართველო საერთაშორისო აპარატზე სავალდებულო შეზღუდვის და ქვეყანას დამატებით სავალდებულო შემოსავლებს მოუტანს. მაგალითისათვის ავიღოთ კვების მრეწველობა. თუკი ქვეყანა განაცხადებს, რომ მას აქვს პრეტენზია და ამასთან რეალური შესაძლებლობა, რათა მოამარაგოს საერთაშორისო ბაზრები ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქციით და ორიენტაცია იქნება ამაყრად ადგილები და არა მთლიანად კვების მრეწველობაზე, მაშინ შეიძლება ითქვას, რომ ამგვარ მონოღებვას შესაბამისი გამოხატობა მოჰყვება საერთაშორისო საზოგადოებრიობის მხრიდან. თითოეული დარგის შიგნით გარკვეული ნიშის მოქმედება და მასზე ორიენტაციის აღება უნდა გახდეს ამოსავალი ნერტილი ზოგადი ეკონომიკური სტრატეგიისა.

ზემოაღნიშნულთან დაკავშირებით წარმოიქმნება ორი საკითხი: 1. როგორ უნდა მოხდეს პრიორიტეტული დარგებისათვის ხელშეწყობა და 2. ვინ უნდა განსაზღვროს თავად პრიორიტეტული დარგები, მათთვის ხელშეწყობის ღონისძიებების გატარება და რესურსების განაწილება.

პრიორიტეტული დარგების მხარდაჭერის ერთ-ერთი მიმართულება საგადასახადო პოლიტიკაა. ამ თვალსაზრისით უმჯობესი იქნება, მას შემდეგ რაც განისაზღვრება პრიორიტეტული დარგები მათთვის განისაზღვროს სახელმწიფო სუბსიდიები. ასევე დიდი ყურადღება უნდა დაეთმოს სანარმოთა შექმნის სანყის ეტაპების გაადვილებას. თუ გავითვალისწინებთ, რომ თავდაპირველი ხარჯები სანარმოს შექმნის დროს საკმაოდ დიდ როლს თამაშობს, პოლიტიკის ერთ-ერთი მიმართულება უნდა იყოს აღნიშნული ხარჯების მაქსიმალურად შექვეცა. ამ მხრივ ერთ-ერთ საშუალებას წარმოადგენს ამორტიზაციის ნორმის აწევა მაგალითისთვის პირველ წელს შემობა-ნაგებობების ცვეთის ღირებულების 50%-ის ჩამოწერის უფლება.

სანყის ხარჯების შემცირების კიდევ ერთ საშუალებას წარმოადგენს სახელმწიფოს მხრიდან გრანტების მინიჭება. გრანტები შეიძლება მინიჭებული იყოს სხვადასხვა მიზეზით გამოდინარე დარგის და სანარმო სპეციფიკიდან, იმისდა მიხედვით თუ რომელ ხარჯს უკავია ყველაზე მეტი წილი ხარჯთა კატეგორიაში. მაგალითისთვის, თუკი კაპიტალური ხარჯები (იგულისხმება აღჭურვილობისა და დანადგარების შექმნა-დაბრუნების ხარჯები, შემობა-ნაგებობების ხარჯები) მნიშვნელოვან როლს თამაშობს, მაშინ

უნდა გაიცეს გრანტი კაპიტალზე, თუკი სამეცნიერო კვლევით მუშაობა საჭირო მაშინ უნდა გაიცეს გრანტი მათ დასაფინანსებლად. აგრეთვე, თუკი ამა თუ იმ სანარმოო ობიექტის დაარსებით იქმნება დიდი რაოდენობით სამუშაო ადგილები, მაშინ შესაძლებელია გაიცეს დასაქმების გრანტი. და ეს ყველაფერი სანაყის ეტაპზე, იმ მიზნით, რომ მოხვალში პროორიტეტული დარგების სანარმოები გადაიქცენ მძლავრ ორგანიზაციებად, რომლებიც სახელმწიფო ხაზინის შევსების მყარი გარანტი გახდებიან.

იმისათვის, რათა შენარჩუნებულ იქნას საგადასახადო შეღავათების მინიჭების მნიშვნელობა და აგრეთვე თუ გავითვალისწინებთ იმ ფაქტსაც, რომ ახალი დარგებისა და ახალი სანარმოების გაჩენა საქართველოში ძირითადად მოსახერხებელი იქნება უცხოური კაპიტალის მონაწილეობით, საჭიროა ძირითად პარტნიორ და ინვესტორ ქვეყნებთან გაფორმებული იქნეს ორმაგი დაბეგვრის თვიდან აცილების შეთანხმებები. ზოგიერთი შეთანხმება შეიძლება ითვალისწინებდეს განსაკუთრებულად ხელსაყრელ საგადასახადო მოპყრობას ინვესტორ ქვეყანაში რეპატრირებულ მოგებასთან დამოკიდებულებაში. აღნიშნული მომენტის გამოყენება ერთ-ერთ სერიოზული სტიმული იქნება უცხოელ ინვესტორთა მოსაზიდად.

რაც შეეხება იმას თუ ვინ უნდა გაატაროს ხელ შეწყობის პოლიტიკა და ვინ უნდა მოახდინოს არსებული რესურსების განაწილება, ამ მხრივ უმჯობესი იქნებოდა ცალკე დამოუკიდებელი ორგანოს შექმნა, მაგალითად ისეთისა როგორცაა საერთაშორისო ვაჭრობისა და ინდუსტრიის სამინისტრო (MITI) იაპონიაში, ინდუსტრიის განვითარების სააგენტო (IDA) ირლანდიაში და სხვა. თუმცა შესაძლებელი არის მსგავსი ორგანოს ჩამოყალიბება რომელიმე უწყების სტრუქტურული ქვედანაყოფის სახით.

სერიოზული პრობლემა, რომელიც მოგების

საპარმიველოში დღესდღეობით მცირედიტი ტრანზორირებაული, გარამ ჯარ კიდევ საბჭოთა პერიოდის გულალტრული ანგარიშგების ინტეგრირებაში ორგანიზაცია, რომელსაც პერი ნაკომპანიაში ახასიათებს.

საშუალოდ მოგების გადასახადის სანით ბიუჯეტს მუშაღწეობრად აკლდება ამონაგები თანხის 30-35%, რაც არასწორი საბუღალტრო ნარმოებით არის განიერებაული

გადასახადთან დაკავშირებით ნარმოიქმნება არის ბუღალტრული აღრიცხვიანობა. საქართველოში დღესდღეობით მცირედიტი ტრანსფორმირებული, მაგრამ ჯერ კიდევ საბჭოთა პერიოდის ბუღალტრული ანგარიშგების სისტემა მოქმედებს, რომელიც

ბევრი ნაკლოვანებები ახასიათებს. მოგების გადასახადის დაანგარიშების დროს საქართველოს სანარმოების მიერ გამოიყენება მოგება/ზარალის უწყისი, რომელიც უშუალოდ საგადასახადო ინსუქციის წარედგინება ყოველი წლის ბოლოს. აღნიშნული მოგება/ზარალის უწყისი ძალზედ მოკლე და ბუნდოვანია და არ იძლევა წარმოდგენას სანარმოს მიერ სხვადასხვა წყაროებიდან შემოსავლების მიღების და ამ შემოსავლების ხარჯების მიმართულებების შესახებ. ამასთან ყველაზე დიდი მინუსი, რომელიც აღნიშნული უწყისისათვის არის დამახასიათებელი არის ის, რომ დასაბეგრი მოგების თანხა მასში შემცირებულია და აქედან გამომდინარე მოგების გადასახადის მოცულობა ნაკლებია, ვიდრე იმ შემთხვევაში როდესაც ანგარიშგება მოხდებოდა საერთაშორისო საბუღალტრო პრინციპების გამოყენებით. საშუალოდ მოგების გადასახადის სახით ბიუჯეტს ყოველწლიურად აკლდება ამონაგები თანხის 30-35%, რაც არასწორი საბუღალტრო ნარმოებით არის განპირობებული. ალბათ ერთ-ერთი მიზეზი იმისა, რომ საქართველოში ერთობლივ საგადასახადო შემოსავლებს შორის მოგების გადასახადს ყველაზე ნაკლები შემოსავალი მოაქვს საერთაშორისო სტანდარტებთან შედარებით, წარმოადგენს არასწორი პოლიტიკა საბუღალტრო სფეროში. იმისათვის, რომ უფრო ნათელი წარმოდგენა შეგვექმნას საქართველოში გავრცელებული მოგება/ზარალის უწყისსა და საერთაშორისო სტანდარტებზე დაფუძნებულ საშემოსავლო უწყისებს შორის შეგადართო ერთმანეთს ორივე მათგანი (იხილეთ მომდევნო გვერდზე).

დღესდღეობით მიმდინარეობს მუშაობა იმის თაობაზე, რომ საქართველოში ბუღალტრული პოლიტიკის გატარება გადავიდეს ფინანსთა სამინისტროდან საქართველოს პროფესიონალ ბუღალტერთა და აუდიტორთა ფედერაციის ხელში, რომელიც სპეციალურად ამ მიზნისათვის შეიქმნა. უნდა აღინიშნოს, რომ ყველა განვითარებულ ქვეყანაში ბუღალტრული აღრიცხვის პოლიტიკას დამოუკიდებელი ბუღალტრული ორგანოები განაგებენ. აშშ-ში მოქმედ საბუღალტრო ორგანოს სახელწოდებით „FASB“-ს შემუშავებული აქვს ბუღალტერიის ნარმოების საკუთარი პრინციპები. თანამედროვე მსოფლიოში მიმდინარე გლობალიზაციის პროცესებმა დღის წესრიგში დააყენა საერთაშორისო საბუღალტრო სტანდარტების შექმნა აუცილებლობა.

გლობალური საბუღალტრო სტანდარტების ფორმირება 25 წლის წინათ დაიწყო, როდესაც ლონდონში შეიქმნა ბუღალტერთა საერთაშორისო ფედერაცია (IFAC) და რომელსაც დაევალა საერთაშორისო ბუღალტრული სტანდარტების შემუშავება. ევროკავშირის

საქართველოში მოქმედი მოგება/ზარალის უწყისი

- შემოსავლები (გაყიდვებიდან, განუული მომსახურებიდან) — 397 758
- ნარმოებული და გაყიდული საქონლის განუული მომსახურების ღირებულება — 334 404
- შედეგი გაყიდვებიდან — 63 353
- სხვა საოპერაციო ხარჯები — 2 321
- მოგება (ზარალი) ჩვეული საქმიანობიდან — 61 032
- გაუთვალისწინებელი ხარჯები — 2 799
- მოგება (ზარალი) მოც. წლისათვის — 58 233
- მოგების გადასახადი — 11 646
- წმინდა მოგება მოც. წლისათვის — 46 586

საერთაშორისო სტანდარტებზე დაფუძნებული საშემოსავლო უწყისი

- შემოსავალი გაყიდვებიდან დღგ-ს გამოკლებით — 366 454
- გაყიდული საქონლის ღირებულება: მასალები — 201 163
- შრომა — 19 222
- სხვადასხვა — 35 041

• შედეგი 255 427

- ერთობლივი მოგება — 111 027
- საოპერაციო ხარჯები: გაყიდვები, საერთო და ადმინისტრაციული — 49 745
- სამეცნიერო კვლევითი — 3 071
- საგზაო გადასახადი — 2 554
- ქონებაზე გადასახადი — 2 321
- საგადასახადო ინსუქციის მიერ დაკისრებული ჯარიმები — 2 799

• შედეგი 60 491

- საოპერაციო შემოსავალი — 50 535
- სხვა სახის შემოსავალი — 30 144
- დაუბეგრავი მოგება — 80 679
- მოგების გადასახადი — 11 646
- წმინდა მოგება მოც. წლისათვის — 69 033

შენიშვნა: ზემოთ მოცემული ციფრები დაფუძნებულია რეალურ მონაცემებზე.

გადანწყვეტილი აქვს მთლიანად გადაიღოს აღნიშნული სტანდარტები. ბულალტერის საერთაშორისო სტანდარტებს სულ 32 პრინციპს მოიცავს. ყოფილი საბჭოთა კავშირის სივრცეიდან მოდღოვა ერთადერთი ქვეყანაა, რომელმაც 32-ვე პრინციპი გადმოიღო, ხოლო ყირგიზეთმა გაიზარა მხოლოდ 18 პრინციპი. დასარჩუნ ქვეყნებში ჯერ კიდევ ძველი პრინციპები გამოიყენება. საქართველოში შექმნილი პროფესიონალ ბულალტერული და აუდიტორთა ფედერაცია მონაღებულება შეიმუშავოს საკუთარი ქართული სტანდარტები ან გადმოიღოს არსებული საერთაშორისო პრინციპები.

საგადასახადო კოდექსის თანახმად განსაზღვრულია საგადასახადო აღრიცხვის წესები, რომელსაც საქართველოში მოქმედი ყველა საწარმო უნდა დაემორჩილოს. ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი, რომელიც მოგების გადასახადთან დაკავშირებით წარმოიქმნება სასაქონლო-მატერიალური მარაგების აღრიცხვას ეხება. როგორც ბიზნესის შემადგენელი ნაწილი ყოველ ფირმას უხდება სასაქონლო-მატერიალური მარაგების წარმოების ნებისმიერ ეტაპზე. მათ განეკუთვნებათ მასალები და ნედლეული, რომლებიც შექმნილია შემდგომი რეალიზაციისა ან საქონლის წარმოებისათვის, სამუშაოს შესრულებისა ან მომსახურების გაწევისათვის.

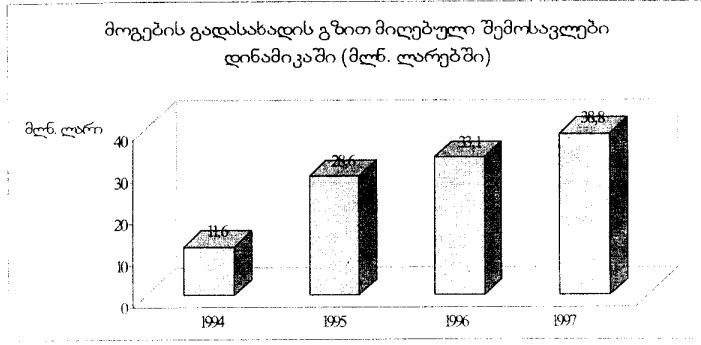
სტანდარტული საბულალტრო პრინციპების მიხედვით სასაქონლო-მატერიალური მარაგების აღრიცხვა ხდება ისტორიული ღირებულების მიხედვით, თუმცა მათი საბაზრო ფასები შეიძლება შეიცვალოს მოგვიანებით, ამიტომაც ორი ძირითადი კრიტერიუმი იქნა შემუშავებული, რომლის მიხედვითაც უნდა მოხდეს სასაქონლო-მატერიალური მარაგების აღრიცხვა: პირველ მეთოდს ეწოდება FIFO (First in, First out), რომელიც გულისხმობს, რომ საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში პირველ რიგში რეალიზებულად ითვლება ის საქონელი, რომელიც საანგარიშო პერიოდის

დასაწყისისათვის მიკუთვნებულია სასაქონლო-მატერიალურ მარაგებს, ხოლო შემდეგ — ის საქონელი, რომელიც წარმოებულია (ან შექმნილია) საანგარიშო პერიოდის განმავლობაში. მეორე მეთოდის LIFO (Last in, First out) მიხედვით კი საანგარიშო პერიოდის მანძილზე პირველ რიგში რეალიზებულად ითვლება უკანასკნელად წარმოებული (შექმნილი) საქონელი.

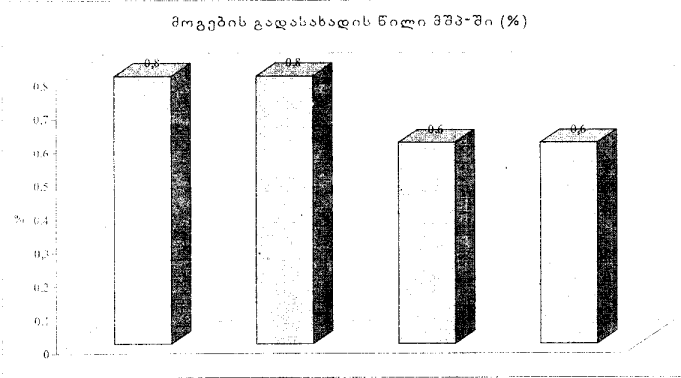
საინტერესო იქნება იმის გამორკვევა თუ რა გავლენას ახდენს მოგების გადასახადი სასაქონლო-მატერიალური რეზერვების აღრიცხვის მეთოდის არჩევაზე. ამ მხრივ აქცენტს უნდა იქნეს გადატანილი ინფლაციურ პერიოდებზე. ინფლაციის პირობებში როგორც ირკვევა უმჯობესია LIFO-ს მეთოდის გამოყენება, რადგან ამ პირობებში უფრო მაღალი ღირებულების საქონლის (რომელიც მოგვიანებით იქნა შექმნილი) რეალიზაციას აქვს პირველად ადგილი, ხოლო შემდეგ უფრო დაბალი ღირებულებისას (ისინი, რომლებიც ადრე იქნა შექმნილი). აქედან გამომდინარე ინფლაციის პირობებში LIFO-ს მეთოდის გამოყენება განაპირობებს შედარებით დაბალი დასაბეგრო მოგების თანხის მიღებას და შესაბამისად მცირე გადასახდელებს სახელმწიფოს მიმართ. ამ გარემოებიდან გამომდინარე ფასების ზრდის პირობებში ფირმებისათვის უმჯობესი იქნება LIFO-ს მეთოდის გამოყენება, თუმცა არა ყველა შემთხვევაში, რადგან სხვა მომენტებზე შეიძლება უფრო მნიშვნელოვანი როლი ითამაშოს და წინა პლანზე წამოსწიოს FIFO-ს მეთოდის გამოყენება.

როგორც აღნიშნული მოხსენებიდან ჩანს საქართველოში მოგების გადასახადი სერიოზულ რეორგანიზაციას საჭიროებს, თუმცა ალბათ უმთავრესი პრობლემა, რომელიც მოგების გადასახადის ხაზით შემოსავლების ამოღებისას წარმოიქმნება არის მისი ადმინისტრირების საკითხი. ამიტომაც ყოველგვარი ცვლილების გატარების დროს ყურადღება უნდა მიექცეს გადასახადის ადმინისტრირების მომენტებსაც.

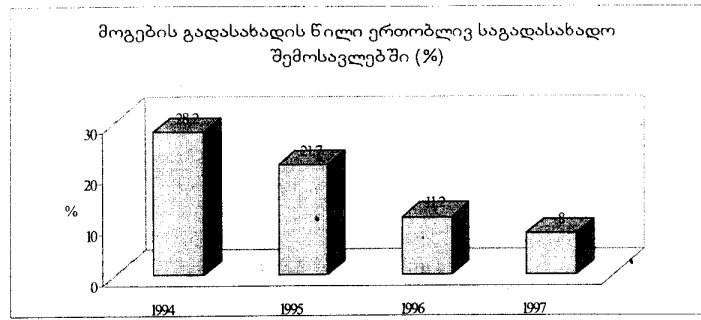
ნახაზი №1

ნახაზი №2

ნახაზი №3

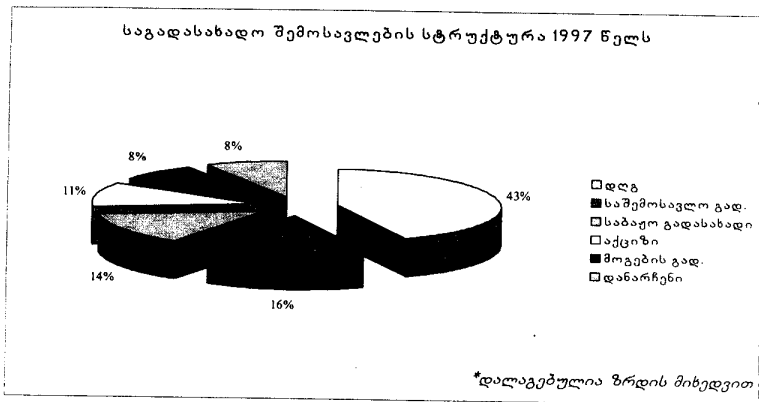

გამოყენებული ლიტერატურა

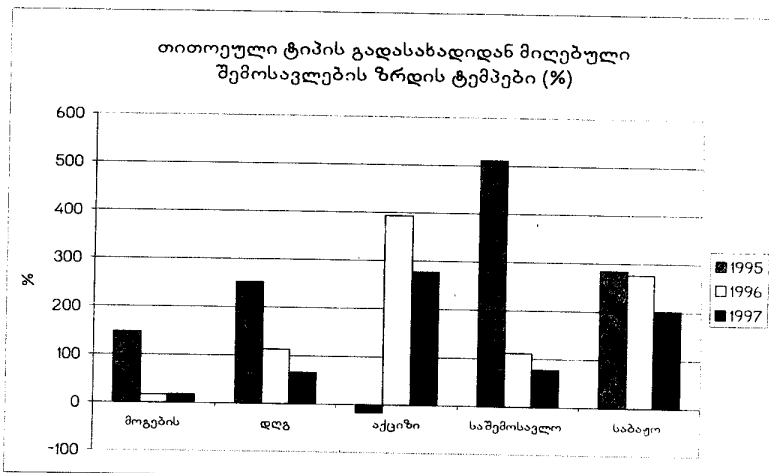
1. საქართველოს საგადასახადო კოდექსი;
2. საქართველოს ეკონომიკური მიმართულებანი 1997 წლის 3-4 კვარტალი. 1998 წლის პირველი კვარტალი;
3. საქართველოს საგადასახადო და საინვესტიციო გარემო. ავტორი დ. ამაღლობელი. №5 ბუიულეტენი;
4. "Налоговые Системы Развитых Стран мира"

5. 1995 г. Москва;
5. Recent Economic Development (country report, IMF savaluto fondi);
6. Economic Freedom Index 1998, Heritage Foundation. 1998წ
7. Tax policy, IMF 96
8. Guide to Tax and Financial Incentives in Irland, IDA 98.
9. Central Europe №4, June, 98;
10. Tax Tribune, IOTA, №1. 98

ნახაზი №4

ნახაზი №5

ცხრილი №1

ფაქტიური და გეგმიური შემოსავლები მოგების გადასახადის მიხედვით

თარიღი	გეგმა	ფაქტიური	გადახრა
1996წ	69 170 000	57 879 000	55.7%
1997წ	61 999 000	38 828 000	62.6%
1998წ იანვარი	796 000	653 000	82%
1998წ თებერვალი	1 274 000	1 645 000	129.1%
1998წ მარტი	1 115 000	2 148 000	192.6%
1998წ პირველი კვ.	3 185 000	4 446 000	139.6%

ცხრილი №2

სამორტიზაციო ჯგუფები საგადასახადო კოდექსის მიხედვით

ჯგუფის ნომერი	ქონება	ამორტიზაციის ნორმა, %
1	მსუბუქი ავტომობილები; ავტოსატრავტორო ტექნიკა გზებზე გამოსაყენებლად; სპეციალური ინსტრუმენტები, ინვენტარი და მოწყობილობა; კომპიუტერები, მონაცემთა დასამუშავების პერიფერიული მოწყობილობები და აღჭურვილობა.	20
2	საავტომობილო ტრანსპორტის მოძრავი შედგენილობა: სატვირთო ავტომობილები, ავტობუსები, სპეციალური ავტომობილები და ავტომოსამბელები; მანქანები და მოწყობილობა მრეწველობის ყველა დარგისათვის, საშენილო წარმოებისათვის; სამჭედლო-სანახები მოწყობილობა; ელექტრონული მოწყობილობა; სამშენებლო მოწყობილობა; სასოფლო-სამეურნეო მანქანები და მოწყობილობა; ავიაციისათვის.	15
3	სარკინიგზო, საზღვაო და სამდინარო-სატრანსპორტო საშუალებები; ძაღოვანი მანქანები და მოწყობილობა; თბოტექნიკური მოწყობილობა, ტურბინული მოწყობილობა, ელექტროძრავები და დიზელგენერატორები, ელექტროგადაცემისა და კავშირგაბმულობის მოწყობილობები; მილსადენი	8
4	მეხობები, ნაგებობები	7
5	ამორტიზებადი აქტივები, რომლებიც შეტანილი არ არის სხვა ჯგუფებში	10

ცხრილი №3

ტიპური ცვეთის ნორმები სამრეწველო დანიშნულების შენობა ნაგებობებისათვის განვითარებულ ქვეყნებში.

ქვეყანა	ცვეთის ნორმა
ბელგია	10% კბx7 შემდეგ 5% წხ
დანია	6% წხx10 შემდეგ 2% წხ
გერმანია	10% წხx4 შემდეგ 5% წხx3 შემდეგ 2.5% წხ
საბერძნეთი	8% წხ
ესპანეთი	7.5% წხ
საფრანგეთი	5% წხ
ირლანდია	50% x1 შემდეგ 4% წხ
იტალია	5% წხ
ლუქსემბურგი	4% წხ
პოლანდია	6.6% კბ
პორტუგალია	5% წხ
დიდი ბრიტანეთი	4% წხ
იაპონია	6.6% კბ
შვეიცარია	8% კბ
აშშ	3.2% წხ
საქართველო	2x7% კბ

ცხრილი №4

მოგების გადასახადის განაკვეთები ქვეყნების მიხედვით.

ქვეყნები	განაკვეთი	ქვეყნები	განაკვეთი
აშშ	15% -დან 34% -მდე	რუსეთი	23% -დან 35% -მდე
საფრანგეთი	39% და 42%	აუზბეიჯანი	25% -დან 35% -მდე
გერმანია	36% და 56%	სომხეთი	12% -დან 30% -მდე
დიდი ბრიტანეთი	25% და 35%	უკრაინა	30%
იტალია	36%	პოლონეთი	38%
იაპონია	27% -დან 37.5% -მდე	სლოვენია	25%
დანია	34%	სლოვაკეთი	40%
ლუქსემბურგი	20% -დან 33% -მდე	ხორვატია	35%
ავსტრია	30%	ჩეხეთი	35%
ბელგია	30% -დან 43% -მდე	უნგრეთი	18%

ფრიდრის ებერტის ფონდი

ფრიდრის ებერტის ფონდი წარმოადგენს დამოუკიდებელ საზოგადოებრივ-კულტურულ ორგანიზაციას, რომელიც მჭიდრო კავშირშია გერმანიის სოციალ-დემოკრატიულ პარტიასთან. იგი დაფუძნებულ იქნა 1925 წლის 2 მარტს ვაიმარის პირველი პრეზიდენტის, სოციალ-დემოკრატების ლიდერის ფრიდრის ებერტის საპატივცემულოდ.

დღესდღეობით ფრიდრის ებერტის ფონდის თანამშრომელთა რიცხვი 540 კაცს შეადგენს. ფონდს ბიუროები გააჩნია მსოფლიოს 89 ქვეყანაში.

ფონდის მოღვაწეობის სფეროში შედის:

- დემოკრატიული სულისკვეთებით საზოგადოების ყველა ფენის წარმომადგენელთა განათლება;
- ერთაშორისი თანხმობის ხელშეწყობა და განვითარებად ქვეყნებთან თანამშრომლობა;
- როგორც გერმანიაში, ასევე მის საზღვრებს გარეთ მცხოვრები ნიჭიერი სტუდენტებისა და ახალგაზრდა მეცნიერ-მუშაკებისათვის სტიპენდიების გამოყოფა;
- სამეცნიერო გამოკვლევების, კვლევითი სამუშაოების წახალისება;
- კულტურისა და ხელოვნების განვითარების ხელშეწყობა.

საქართველოში ფონდის წარმომადგენლობა 1994 წელს დაარსდა. ფონდი აქტიურად თანამშრომლობს როგორც სამთავრობო, ასევე არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, განსაკუთრებით კი - ახალგაზრდულ ორგანიზაციებთან. კონფერენციების და სემინარების მოწყობით, სატელევიზიო პროგრამებითა თუ სპეციალისტების მომზადებით იგი ცდილობს თავისი წვლილი შეიტანოს აღმოსავლეთსა და დასავლეთს შორის გამოცდილების გაცვლაში.

საქართველოში ფონდის საქმიანობის სფერო შემდეგ საკითხებს მოიცავს:

- დემოკრატიის მხარდაჭერა, ეთნიკური უმცირესობების და ქალთა მოძრაობის დაცვა;
- ეკონომიკური რეფორმა, სოციალური პოლიტიკა და გარემოს დაცვა;
- საგარეო და უსაფრთხოების პოლიტიკა.

ფრიდრის ებერტის ფონდი საქართველოში დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს სემინარულ მუშაობას სხვადასხვა ასაკობრივ და პროფესიულ ჯგუფებთან, როგორცია, მაგალითად; კონფლიქტების გადაწყვეტის ალტერნატიული გზების შემუშავების მიზნით ტრენინგ-სემინარების ჩატარება ლტოლვილებთან, ყურნალისტებთან, პოლიციელებთან; ეკონომიკის, სამართლის საკითხების ირგვლივ — ცალკეული რეგიონების გამგებლებთან. ფონდის ხელშეწყობით ქვეყნდება მთელი რიგი პუბლიკაციები სხვადასხვა თემებზე, უმაღლეს სასწავლებლებში ეწყობა ვიდეო-ლექციები, რომელთაც უძღვებიან გერმანიიდან მონვეული მაღალკვალიფიციური სპეციალისტები.

ფონდთან მჭიდრო თანამშრომლობით საქართველოს სტრატეგიული კვლევებისა და განვითარების ცენტრის მიერ შემუშავებულ იქნა ისეთი მნიშვნელოვანი კანონპროექტები, როგორცაა, გარემოსდაცვითი ნებართვისა და პოლიტიკური ორგანიზაციების შესახებ კანონპროექტი. აგრეთვე, ამავე ფონდის ფინანსური დახმარებით გახდა შესაძლებელი ცენტრში არსებული სამუშაო ჯგუფის „ეკონომიკა, ფინანსები და სოციალური პოლიტიკა“ აქტიური მოღვაწეობა.

ფრიდრის ებერტის ფონდს მომავლისათვის განზრახული აქვს სამოქმედო ასპარეზის გაზრდა და მუშაობის უფრო აქტიურად წარმართვა საქართველოს სხვადასხვა რეგიონებში.

საზოგადოებრივი

◆ შავი ზღვის ქვეყნების არასამთავრობო ორგანიზაციებთან შეხვედრა

1998 წლის 1-6 სექტემბერს ბულგარეთის ქალაქ ვარნაში შედგა შავი ზღვის ქვეყნების არასამთავრობო ორგანიზაციების შეხვედრა, რომელიც ეხებოდა ამ ქვეყნებში არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელის შექმნას. შეხვედრა ორგანიზებული იყო ბულგარეთის არასამთავრობო ორგანიზაციის TIME-ის მიერ ნიდერლანდების ორგანიზაცია NOVIB-ის ფინანსური მხარდაჭერით. მას ესწრებოდნენ შავი ზღვის ექვსივე ქვეყნის წარმომადგენლები. საქართველოდან შეხვედრაში მონაწილეობდნენ: სოფიკო ახოზაძე-შავი ზღვის ახალგაზრდობის ეკოკავადემია, ნინო ნადირაძე- საზოგადოება „პოსეიდონი“, ეკა ბადრიძე- საქართველოს სტრატეგიული კვლევებისა და განვითარების ცენტრი.

შეხვედრაზე მიღებულ იქნა შემდეგი გადაწყვეტილებანი:

1. შეიქმნას შავი ზღვის არასამთავრობო ორგანიზაციების ქსელი (შტაბბინა სტამბულში), რომელიც მოახდენს აღნიშნული რეგიონის არასამთავრობო ორგანიზაციების მოქმედების კოორდინირებას, ინფორმირებას და სამოქმედო პრიორიტეტების განსაზღვრას.
2. შემოთხვედრულმა თითოეულმა ქვეყანამ 1998 წლის 31 დეკემბრამდე უნდა ჩაატაროს ადგილობრივი შეხვედრა, რომელზეც არჩეული იქნება ამ ქვეყნიდან ქსელის დირექტორთა საბჭოს წარმომადგენელი, შეიშუშაოს შავი ზღვის არასამთავრობო ორგანიზაციების ეროვნული სამოქმედო გეგმა.

საქართველოში აღნიშნული შეხვედრის ჩატარებისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავების კოორდინირებას შავი ზღვის ახალგაზრდული ეკოკავადემიის დახმარებით მოახდენს სტრატეგიული კვლევებისა და განვითარების ცენტრი.

დაინტერესებულმა პირებმა გათხოვეთ მოგვმართეთ ცენტრის მისამართზე.
პასუხისმგებელი პირი - ეკა ბადრიძე

◆ №10 პიულებანში წარმოდგენილი ბლიც-გამოკითხვის შედეგები

წინა გამოკითხვების მსგავსად, ამ ბლიც-გამოკითხვასაც ვერ ვუნოდებთ სოციოლოგიურს (მითუმეტეს თუ გავითვალისწინებთ რესპოდენტთაგან მიღებული პასუხების მცირერიცხოვნებას) და შესაბამისად იგი რეალურ სურათსაც ვერ ასახავს. მიუხედავად ამისა ჩვენ მაინც ვთავაზობთ მკითხველს მიღებული შედეგების ანალიზს.

შეკითხვაზე, რომელი გაზეთი სარგებლობს თქვენი ნდობით, პასუხები შემდეგნაირად განაწილდა:

დადებითი შეფასება:

საქართველოს რესპუბლიკა	21%
ალია	21%
რეზონანსი	21%
ახალი თაობა	14%
ლიტერატურული საქართველო	7%
შვიდი დღე	7%

ნაწილობრივი მოწონება:

რეზონანსი	35%
დილის გაზეთი	28%
ახალი თაობა	21%
საქართველოს რესპუბლიკა	21%
შანსი	14%
ალია	14%
თბილისი	7%
ჯორჯიან ტაიმსი	7%
კომუნისტი	7%
მერიდიანი	7%

საქართველოს სტრატეგიული კვლევებისა და განვითარების ცენტრი

საქართველოს სტრატეგიული კვლევებისა და განვითარების ცენტრი დაფუძნებულ იქნა 1995 წლის ივლისში. იგი წარმოადგენს დამოუკიდებელ, არასამთავრობო, არაპოლიტიკურ, არაკომერციულ ორგანიზაციას. მისი ნევრები არიან სხვადასხვა სამეცნიერო წრეების წარმომადგენლები, მდიდარი გამოცდილების მქონე სპეციალისტები, ასევე სტუდენტები და ახალგაზრდები, რომლებიც გამოცდილ თანამშრომლებთან ერთად მუშაობენ ცენტრისათვის პრიორიტეტულ პრობლემატიკაზე და თანამშრომლობენ როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო ორგანიზაციებთან.

ცენტრი სხვა ტრადიციული ტიპის არასამთავრობო ორგანიზაციებისაგან განსხვავებით, არ შემოიფარგლება მხოლოდ დამოუკიდებელი მკვლევარისა და დამკვირვებლის როლით და ცდილობს, გავლენა იქონიოს ქვეყანაში მიმდინარე პროცესებზე. ამ მიზნით ცენტრი აქტიურად თანამშრომლობს არა მარტო სამეცნიერო და არასამთავრობო, არამედ სამთავრობო ორგანიზაციებთანაც, რათა საერთო ძალისხმევით შემუშავდეს ჩვენს ქვეყანაში არსებული რთული ეკონომიკური, სოციალური და პოლიტიკური პრობლემების გადაჭრის ოპტიმალური გზები. ცენტრში დამუშავებული სტრატეგიული გეგმები საბოლოო სახეს მხოლოდ მრავალჯერადი საჯარო განხილვების შემდეგ ღებულობს, რაც უზრუნველყოფს ამ პროცესში ყველა დაინტერესებული პირისა თუ ორგანიზაციის მონაწილეობას.

ცენტრის რეგულარულ გამოცემებში — ბიულეტენებში გაშუქებული საკითხების ირგვლივ სისტემატიურად ეწყობა განხილვა-სემინარები.

ცენტრის პრიორიტეტული მიმართულებები:

- საზოგადოება და დემოკრატია
- გარემოს დაცვა და მდგრადი განვითარება
- საგარეო პოლიტიკა და ეროვნული უსაფრთხოება
- ეკონომიკა, ფინანსები და სოციალური პოლიტიკა

განხორციელებული პროექტები

1. კანონპროექტი საქართველოს გარემოსდაცვითი ნებართვების შესახებ; კანონი მიღებულია პარლამენტის მიერ.
2. კანონპროექტი საქართველოს პოლიტიკური ორგანიზაციების შესახებ; კანონი მიღებულია პარლამენტის მიერ.
3. საქართველოს ტერიტორიული მონაცემების შესახებ კონცეფციის შემუშავება.

ცენტრის დონორი ორგანიზაციები

1. ფრიდრიხ ებერტის ფონდი, გერმანია
2. ნიდერლანდების ორგანიზაცია საერთაშორისო თანამშრომლობისა და განვითარებისათვის, ჰოლანდია.
3. ბერგოფის კონფლიქტოლოგიის ინსტიტუტი, გერმანია

ცენტრის სამიანოვით დაინტერესებულ პირებს დაგაბავითი ინფორმაციის მისაღებად შეუქალნით, დაგვიკავშირდნენ.

ქ.თბილისი 380002, მარჯანიშვილის ქ. №19, საფოსტო ყუთი №45;
 ტელ/ფაქსი: (995 32) 964124/957030;
 ელექტრონული ფოსტა: csrdg@iberiapac.ge